СССР

КУЛЬТПРОСВЕТУЧРЕЖДЕНЕЙ БОЛХ ЛАКХАЧА БОАРАМГА

Ӏалашмате доккхий а беркате а декхараш латт хIинца культпросветучрежденишта хьалхашка. Царех лоархIамегIа дола цаI да КПСС ЦК декабрьски февральски Пленумий решенешта шорра пропаганда елга. Из гIуллакх дика кхета а деш, шоай болх лерттIа вIаштIехьбьюкха дукха культпросветучреждененш я вай республике. Массанена а дика ловзаш да Наурски района Калиновски культура ЦIа. Дукха нах хул цига хIара сарахьа. Цига болх беш я художественни самодеятельноста тайп-тайпара кружокаш, агитбригада. Художественни самодеятельносте дакъа лоац дуккхача наха, къаьстта района интеллигенце. Массаза а сакъердаме хул культура ЦIагIа. Каст-каста ю тематически сайренаш. Кхетамца вIаштIехьдаьккхад цига КПСС ЦК февральски Пленума решенешта пропаганда елга. Юртбоахама интенсификаци яре наькъаш а, хIаьта царех боала пайда а хьагойташ йола стендаш кийчъяьй, тематически сайренашка районерча маьлхий опыт дIайовзийт. Агитбригада программана юкъе ях КПСС ЦК февральски Пленума решенеш дIайовзийташ йола номераш. Культура ЦIен болхлой кийчлуш ба хIанз художественни самодеятельноста республикански хьажарга. ХIаьазехьа кийчъеш я бIаьстан балхеш дIадоладелча кхашкарча къахьегамхошта гойтаргйола программа а.

Дуккхачар хьоккхам эца мегаргболаш я Шаьла районера «Исты-су» яхача гIаьнарча юртара клуб. Шоай гIуллакх чIоагIа дезаш а ловзаш а ба цигарча клуба болхлой. Художественни самодеятельноста 6 кружок я болх беш. Цига дакъа лоацаш дуккха мехкарий а ба. Сакъердаме хул клубе. Цудухьа юртарча наха сий деш а лоархIаш а я из.

Цу тайпара дика болх беш йола культпросветучреждененш ххы а дукха я республике, цхьабакъда, дуккхача моттигашка культпросветучреждененей болх чIоагIа лелара латт. Хьаэцаргьа вай Наьсарен район. Во вIаштIехьбаьккхаб цигарча культпросветучреждененшка болх. Района культура ЦIагIа а тIехь яц цига вIашагIъелла дика самодеятельность. Цига шийла хул, вац баннист, художественни кулгалхо. Геттара во болх бу ЖIайрахьарча, Йоккхача Ачалкхерча клубаша. ХIанз а тIехь бокъонца дика вIаштIехьбаьккхабац Наьсарен халкъа театра болх а. Из болх тоабара дукха хIама деш яц Наьсарен района культура отдел. Цу гIулакха башха уйла ец яц райисполком а.

КПСС ЦК декабрьски февральски Пленумий решенешта пропаганда елга во вIаштIехьдаьккхад Сунженски районерча Серноводск, Алхасте, Первомайск яхача юрташка, Карабулаке.

Иштта лелара латт из гIуллакх Грозненски района юрташкарча клубашка а. Цу культпросветучреждененшка вIаштIехьдаьхац тематически сайренаш, дIайовзийтац дикагIбарий опыт, юртбоахама интенсификаци ярех лекцеш ешац, бIаьсти кхашка болх бергболча механизаторашта гIулакх де кийчъяьхац агитбригадаш. Сунженски района Ассински культура ЦIагIа укх шера цхьаьне а юртбоахама специалисто цхьакха лекци йийшаяц, доклад яьц.

Эсала болх бу Ведана районерча культпросветучреждененша а. Цу тайпара гIуллакх кхы дIахо ла мегаргдолаш дац. ХIанз, КПСС ЦК февральски Пленума решенеш кхоачашъяра деррига советски халкъ санна Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой чуйина къахьегаш болча хана, республика культпросветучреждененей сийлен декхар да цу къовсаме хьинаре дакъа лацар.

ХIанз юрташка чакхдоаккхаш да Ерригроссийски юртий художественни самодеятельностага хьожарга. Вай республике хьожарга дIахьорта 15-ча декабрга кхачалца. Идейни художественни бовзам лакха хургболаш хьожарга чакхдаккха республика еррига партийни, советски, профсоюзни, комсомольски, боахама органаш декхарийла яьй парте обкомо республике Министрий Советон. Из гIуллакх дизза чакхдаккхара деррига низаш тIадерзаде деза культура болхлоша. Хiара клубе хила еза художественни самодеятельносте коллективаш. Къаьстта теркам тIабахийта беза кIоарга чулоацам бола репертуар вIаштIехьяккхара. Юрташкара интеллигенци декхарийла я цу юкъе шорра дакъа лаца. Массаза дагадоагIаш хила беза культпросветучреждененей болхлой юрташка бахача наькха культура лакхъерен парна эстетически кхетем баларан шоай бехктоихаме хилар. Книжкаш дешараш дукхагIа хилийта беза юрташкарча библиотекашка. Къаьстта вайнахьа кхайннх.

Художественни самодеятельноста шоелагIа республикански хьажар чакхдаьнначул тIехьагIа Нохч-ГIалгIайчен беррига искусстван литературан болхлоша юрташкарча культура учрежденештех самодеятельни коллективаштех шефство лелара уж тIа а дьехаш, кхайкарал дьылар республике искусство цхьаболча викалаша. Цхьабакъда, цу хьакъехьа хIанззалца хьадаь дукха хIама дац.

АйхагIа хила беза городашкарчен юрташкарчен культура учреждененшта къоэра буззам. ДукхагIа опыт йолаш болча городашкарча ковкъостаца юрташкарча культурно-просветительни учреждененшта ду новкъостал массехана а планах а хила деза.

Ледара кулгалду культпросветучреждененшта профсоюзий обкомаша а. ДоагIача бесса новкъостал дац юрташкарча культпросветучреждененшта республика халкъа творчества ЦIено, культура министерства методически кабинето.

Долаш дола кхоачамбоацараш, хIанз сихха балха юкъера дIа а даьха, шIеннхаштта тоабе беза культпросветучреждененей болх. Дизза кхоачашде деза хьалхашка латта декхараш.

ЛЕНИНГРАД. Трансформаторашта кхийолча хIамаштех изоляци еш массаза а нигали лелаю «Электроаппарат» яхача заводе. Дукха ха йоацаш толамца караберзабаьб трансформаторий корпусаш кхийола изоляци еш лелаю оатхалаш эпоксидни хIувнах кепа еттара болх. Керда материал нигалел дикагIа я изоляци ярай оата да хиларах.

Сурта тIа: слесарь П. А. Судаков эпоксидни хIувнах кийчъяь трансформаторе корпус дIайохьийташ ва. Цу тайпара трансформатораш кубински энергетикий заказах еш я.

В. Капустина сурт,
ТАСС фотохроника.

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО

Свет

Арадувл 1923 шера денз

Советски Союза Коммунистически партия Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета, Министрий Совето орган. Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

№ 32 (2884). | Шоатта, 14 март, 1964 шу. | Мах 2 кап.

ДЕРРИГА А ДЕ ДЕЗА ЯЛАТ ХЬУВКЪАДАРА

Укх бIаьсте вай колхозийи совхозийи кхашка кхоачашдеш хургда юрта боахама производствана интенсификаци яра дешаш. БIаьстан балхаш толаме чакхдахарга, органически минеральни удобренеш пайда эцарга, хиш дехкарга, комплексни механизаци яр йаккхача боараме леладарга, Iилманцей хьалха латтарий опытан карагIдаьнарех балха юкъехьарга хьажне кхоачашхулургда из гIулакх.

Семилетка яккагIча шера сийлахьа декхараш латт республика ахархошта хьалхашка. Юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара доахкарга 17,2 центнер ка бола ялат, 22,3 центнер хьажкIаш. ДукхагIа долча лаьтта гурахьа дIадийнад «Безостая-1» яхача дикагIча фут дола кIа. ХIанзалка цIаккха ца хиннача тайпара дукха тохай органически минеральни удобренеш.

Юрта боахама къахьегамхошта агрохимически анализ хьехара производствени управленешка семинараш яь, химизаци яра дешаш Iомадеш колхозашкен совхозашкен дошаш вагIа хко эзар сег.

Кхашкахьа балхаш дIадоладе мегаргда ла кхоттаце а тIа. тIертта къахьега болабала беза механизаторашка. Массенахьа а цхьатарра тIоадал яц лаьттанца. Цудухьа къаьстта сиха леладе деза гурахьа дIайийнача культураштa, яьба ьычача лаьттанца маьха боаккхилга.

Республика колхозашен совхозашен гурахьен Iан замалахьен хий дехкара план 30 процент мара кхоачашъяьац. Из бехктохаме гIулакх во делаьду хиш дехкара план 9 процент гаргга мара кхоачам ца яьча «Советская Россия» яхача колхозе, 25 процент мара кхоачам ца яьча «Джалка» яхача совхозе, кхычахьа. Цу даькъе цхьакха а хIама даьдаш «Ермоловский» «Горец» яхача совхозашка а. Цу боахамий кулгалхоша хиш дехкара йоакхо на ендаь хинад из шита. Республика дуккхача боахамашка кийчъяьи хиш декха сеть, хиш дехка лаьтташ.

КIезига моттигаш хилаш боккъонца кийчдаь дахначa лаьттан тIа дилаад хиш боахамагара хий хье ца дехаш а. Масала, «Гудермесский» яхача совхоза кулгалхоша укх шера хий дилла дезача дIаьгагIча даькъа тоьал мара хий хьехеце аьна заявка еннац.

БIарчча республикана хьаийцача кхоачам хилад кийчбаьб хий декха нах, цхьабакъда, цхьадолча боахамашка тоьаш бац уж. Масала, Грозненски шурий совхоза эш — бIаь сег, № 3 йолча сомий - баьца даарий совхоза — 40, кхычахьа а. Хиш декха лаьтташ мел долча боахамашка беррига шо тIабахийта беза царех дикагIа пайда эцара, цу даьттем еда ялат дика хьувкъадара.

Къаьстта чIоагIа терко еш леладе деза ялат, кхьйола культураш дIаювргйола лаьтта кийчделга. БIаштIехь-тIехьа массехк шу да зиб ахара план республикe кхоачам ца ю. Цудухьа хул вай кхаш дукха оасар долаш. ДIалайнача ялаташта тайп-тайпара лазараш хул.

Укх бIаьста 166 эзар гектара тIа ха бола культураш дIаоева, цхьабакъда, ерригача республике зиба яха лаьтта 99 эзар гектар мара дац, оешта аьнча, хIаннчул тIехьагIа аха деза 67 эзар гектар лаьтта. Къаьстта дукха лаьтта аха дезаш да Наьсарен, Урус-Мартана, Шаьла производствени управленей боахамаш.

Кхашкара балхаш дIадоладеннача дийнахьа деза ялат дIадувргдолаш бийсан лаьтта оахаргдолаш болх вIаштIехьбаккха беза. Дика тоаль техникех гоьза механизаторашa болчар толаме чакхбоаккхаргба из болх.

Белгалдаккха деза юрта боахама техника массанахье а боккъонца тоаль ца яьиналга. Тракторашта ремонт яра план кхоачашъяьяза я Урус-Мартана, Шелковски, Наьсарен производствени управленеш. КIезига ха йисай кхашкара балхаш дIадоладала, цудухьа, укх тIеххьарча деношка тIагIертта къахьега деза еррига юртбоахама техника тоаль яккхара.

Техникана ремонт яьшта яьй, боахамашка механизатораш кхоачам хилдал. бий хьожаш латт хIанз. Из болх 20-ча мартага кхоачам чакхбаккха беза. Цу гIулакхага кьожаш ба юртбоахама продукташ якарен кийчъяран министерства инженерно-техническии болхлой, «Сельхозтехника» республиканский объединене, производствени управленей, парткомий болхлой.

ХIанззе а оттае еза кхашкарча балхий график, тракторашa шин сменах болх бергбола гIулакх вIаштIехьаккха деза, уйла е еза механизаторашта хилра культурно-бытови хьелаш Iалашдара.

Деррига хIалархIача тоьаргдолаш дIаде фу да республика колхозашкен совхозашкен, бакъда, цхьайолча культурай фу тоьаш дац. хIаьта деррига фу цхьатарра дика а дац. Гороха, дуга, коартолий, тайп-тайпарча бьаций фу 6 эзар тонн эшаш да. Во лел долаш дола фу дIадувча боарамга дIаккхоачадар а. Контрольни лабораторешка фуна тоакхаш бь сихагIа йоала еза колхозашкен совхозашкен, тоаш доаца фу пачхьалкхенгара эца деза.

Дукха ха йисаяц кхашкара балхаш дIаладала. Гурахьа яьхна диса лаьтта оахилга, кхашка хиш дулдалга, ялат дIадувга, удобренеш тоссилга цхьатарра, цхьана леладе дезаш балхаш да. Деррига хьинар оарцагIдаьккха, тIагIертта къахьега деза бIаьстан балхаш лоацца хана чакхдахара. Деррига а де деза укх шера ялат дика хьувкъадара.

Х. АРСАНУКАЕВ,
юртбоахама продукташ якарен кийчъяран министерства воккхагIа йола агроном.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьара Совет гулъяра хьалхадала

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо сецад бу:

КхоалагIа хержача Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета кхоалагIа сесси 1964 шера 10 апреле горол Грозне гулъе.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель
И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
Н. СЫЩИКОВ.

г. Грозный, 1964 шера 12 март.

ДУКХАГIА ХЬАЙБАЙ ПРОДУКТАШ

КПСС ЦК февральски Пленумий решенешта практически гIулакхенца жоп делар, дукх, шурий фуаш дукхагIа дахар а пачхьалкхенга доахкар а — хIанз кертердар да лоархI республика хьайбаш леладераша.

Дика кхаъ кхьчар Грозненски производствени управление 1-ча Мая цIерахча, Ленина цIерахча, «Новый быт» яхача колхозашкара. Цу боахамий хьайбаш леладераша рапорташ тел: квартале пачхьалкхенга шура йохкара план хаьал хьалха кхоачашъяьй! Дог гIоадоаккхаш цхьаьккха масал а да: Сунженски производствени управлене боахамаша соаккарчул 26 процент дукхагIа ехкай пачхьалкхенга шура. хIаьта цу управленерча ЦIеча Эскара цIерахча колхозо 1,5-аза дукхагIа дIаеннай шура дIадахача шера 9 беттал 10 дийнахьа еннa хиннача. Цул маIан да, цу боахамий хьайбаш леладераша, кулгалхоша, специалисташа юрта боахама интенсификаци яра программа практически кхоачашъяр дукха шоай хьинар соадаьккха хилар.

Шура дикка дукхагIа екхай Наурски производствени управлене боахамаша а — 14 процент.

Цхьабакъда, республикера дукха колхозашкa совхозашкa шура яккхарен пачхьалкхенга йохкарен гIулакха хьалхагIа а саиз тIехьаюс. Эгтара хьалха царех лархIе дезаш да Наьсарен, Шелковской, Шаьла производствени управленей боахамаш.

ТIехьадисара бахьан — дакъе доахан во кхабери цара гIулакх во дари, кхоачамболлаш доакъараш колхозашкен совхозашкен доллашехьа а. Хара фермера гIулакхаш кIоарга тахка а, хьайбаш леладерашта практически новкъостал де а деза.

Декхар сенах латт аьнча, из латт республикерча ерригача колхозашкен совхозашкен хьайбаш продуктивность лакхъяраха тIаяйца социалистически декхараш кхоачашдарахь.

ПАЧЧАХЬАЛКХЕНГА ХЬАЙБАЙ ПРОДУКТАШ ЙОХКАРА 1-ЧА КВАРТАЛА ПЛАН 1964 ШЕРА 10 МАРТА КХАЧЧАЛЦА МЕЛ КХОАЧАШЪЯЬЙ ХЬАХЬОКХАШ ЙОЛА

СВОДКА

(1-ча квартала планаца лаьйнача процентах)

Районаш	Шура	Дукх	Фуаш
Сунженски	90	99	77
Грозненски	82	87	75
Нохай-Юрта	79	97	—
Шаьла	70	98	60
Урус-Мартана	66	126	41
Наурска	65	117	28
Шелковской	64	115	22
Наьсарен	59	48	11
Ведена	53	90	3
Советски	15	34	2
Ерригача республикe гIолла	73	94	68

Н. С. Патоличев: «Арахьара торговли — машаре дахара йола дика лард»

23 марта Жененe хьаелларгья торговлеха дегIаахарахи йола ООН-е конференци. Цига дакъа лоацаргда 120 совгIча пачхьалкхений викалаша. Торговлехи дегIаахарахи йолча ООН-а конференце йодача СССР делегаце на керте латтача арахьарча торговле министра Н. С. Патоличева ше ТАСС-ан Центральни телевидене корреспонденташка интервью луча хана белгалдаьккхар, конференци хьаеллилга эггара хьалха дагадехарех йолча Советски Союзо чIоагIгIа лоархIам бу дунен халкъашта юкъерча цу йоккхача события аьна.

Вай, аьлар Н. С. Патоличева, машаре дахара йола дика лард санна лоархI торговли, хIаьта цудухьа из дегIаяр дикка боккха лоархIам болаш да машар чIоагIбара, новкъостал дергда машар безача вай партен правительстван политико лерхIача керттерчоа. Цудухьа Советски Союзо дизза дакъа лоац конференци кийчъечa. Вайна дика хет торговле проблемашта йола дунен халкъашта юкъера конференци гулъе аьнна Советски правительствана керте латтача Н. С. Хрущева енна идея дегIаулача мехкаша чIоагIгIа хьаллаьца. Цу мехкашта лоаш да дунен халкъашта юкъера торговли овлангаре дена тоалулга а шоай къаман экономика дегIайоагIилга а.

Советски Союзо хьал а лийцах, хIанз хьал а дуап кортамукъадаьннача мехкаша нийсхоца дIадехаш дола, шоай къаман экономика дегIайовларa тIадерзадьа хIамаш.

Малхбузехьарча дуккхача державаша дукха ха яьккхер конференци гулъяра идеина дукхьале еш, цхьабакъда, хIаьта а, цуннa раьза хилаза хленаар уж, хIана аьлча шоаш юкъе а йоацаш из яр кхерер уж, дунен тIара дукхагIа дола мехкаш, цу даькъе социалистически мехкаш дегIаудa пачхьалкхенаша, цу тайпара конференци хьаеллара хьалда тIехьа этте хилар бакъан долаш.

Социалистически мехкаштех капиталистически пачхьалкхенаштех юкъера торговли дегIаахара керттера дукхьале я эггара реакционнегIех агрессинегIех долча Малхбузен гIоараша тIагIертта чакхйоахаш йола дискриминаци наькъаш дехкарен политика. Из политика дегIадаьккхача капиталистически мехий шоай овлангарча хьашташа малхаре а яц, дунен халкъашта юкъе лела еррига торговли вIаштIехьъяккхара дукхьале еш а. Вай догдоах, «шийла тIом» сихбенна хана торговлена массе тайпара дийкха хинна наькъаш дастара Жененe хургйолча конференце новкъостал дергхиларга. Вай догдоах, Жененe хургйола конференци иштта гера дIадаьккхара торгово-экономически аспекташка хьожаргхиларга а цу тайпара вай хахара из лоархIамера проблема кхоачашъяра юкъе ший дакъа хьоргхиларга а.

Советски Союзо, йоахар дIахо Н. С. Патоличева, Польшацей Чехословакецей цхьана дуккха лоархIамера предложенеш еннай конференце юецийта аьнна. Дунен халкъашта юкъе лелача торгово-экономически гIулакхашкара сиденгара хувцамаш белгалдоах цар тIа. Цар тIа могаю цхьатаррача бокъоний, суверенитета сий дара, вIаши йолча гIойлев ларда тIа леладе торговли.

Конференце цу тайпара юкъаргьа дунен халкъашта юкъера торговли организаци вIашагIйоллара хьакъехьа енна советски предложенеш.

Конференце белха юкъе а деррига халкъий дукъа, дерригача дунен тIарча машара дукха дунен халкъашта юкъера лоархIамегIара проблемаш къовстача юкъе а конструктивни дакъа лаца гIертаргья, аьлар Н. С. Патоличева юкъера а, Советски Союзо.

(ТАСС).

В. И. ЛЕНИНА ЦIЕРАХЧА ЕРРИГСОЮЗНИ ЮРТБОАХАМА IИЛМАЙ АКАДЕМЕ СЕССИ

Юрта боахама интенсификаци яра никъ лаьцаб вай мехко. Коммунизм хьалъяра из доккха декхар кхоачашдеча чIоагIа лоархIам болаш да Iилма, цуна карагIдаьннарех колхозийи совхозийи практике пайда эцар. Юрта боахама интенсификаци яра, цуна химизаци яра эггара лоархIамегIарча проблемашта хетаь я 10 марта хьейийла В. И. Ленина цIерахча Ерригсоюзни юртбоахама Iилмай академе сесси.

КПСС ЦК декабрьски февральски Пленумий решеней а В. И. Ленина цIерахча Ерригсоюзни юртбоахама Iилмай академе декхарей а хьакъехьа доклад йир ВАСХНИЛ-а президента академика М. А. Ольшански.

Цо белгалдаьккхар, хIанз, юрта боахама интенсификаци яра никъ лаьцача хана, юрта боахама Iилма дакъен лоархIама болам боалаш чIоагIа лакхлуш хилар. Iилман декхар да практико дIадехараштa жоп телар, ялат, дулх, шура, кхьйола продукташ дукха дукхагIа эха аьна наре хьалхашка оттадь декхараш кхоачашдергдола тешаме средство хилар.

Докладчика маьрра яец лаьтта леладаран хьайбай боахамай химизаци яра проблемаш. Укх шерре а дене юрта боахама дургья 22 миллион тонн гаргга минеральни удобренеш. ХьагIадоагIача шера ахархошта дургья уж 30 миллион тоннага кхоачаш. Удобренеш керттера дакъа хIанз хьожаду Къилбаседа Кавказан РСФСР Центральни черноземни областаштех, Украина хьуний аренашта, хIаьта кхтта химеца боккха хьувкъам дургйола лаьтташ долча кхыча республикашта а.

М. А. Ольшански белгалдаьккхар, лаьтта леладаре культура яцала химинача лаьтташка доккха хьувкъамаш кхедара эггара хьалхарча шера удобренеш тоха йохарча хенна, Т. Д. Лысенко хьехача тайпара, дIайийнача хIамаша лаьттанцара хьовени хьалдоззарах йолча биологически теорега хьежжа уж тоха езаш хилар. Докладчика критика ю минеральни удобренеш шоеш йоаччa тайпара (органика йоацаш) дукха тесса еза яхаш а органически минеральни удобренеш цхьана товсилга харцахьа доархIаш а болча Ерригсоюзни удобренеш агропочвоведенеш Iилма-тохкама института Iилманхой позицена.

Черноземни йоацача эрие, йоах оратора, органически удобренеш юкъе а йоацаш тайсача алхха цхьан минеральни удобренешца боккха пайда а боакхаш къуръям лакхбулургбаш. Кхаш органо-минеральни гранулаша, вIашагIъаьнча органо-минеральни удобренешца, минеральни удобренеш а юкъе йолаш кийчъяьча торфо-кхоян кхон-лаьттана компосташца хьаьнлара практически приемаш увгтаяза ергьяц.

Де дезаш дукха хIамаш да дIайийна хIамаш 20 процентага кхаччалца йоаеш йолча зуламдерех, лазарех, йоархIех дIайийнa хIамаш лорaерa а. Цудухьа дIайийна хIамаш лораелга пачхьалкхен лоархIамера гIулакх да. Керда препараташ хьяра доаха толамаш белгалдоах докладчика. Дукха дукхагIа хье дерхI гербицидаш. ХIанз уж етташ 10 миллион гектар лаьтта да. Укх гаргарча шерашка уж етташ хургья 30—35 миллион гектара тIа дIайийна хлата культураш.

Юрта боахама интенсификаци ярга наре лаьцача наькъо Iалашде деза хьайбай боахам дикка айбеага, йоах М. А. Ольшански. Цо дуьц доакъарий культураш дукхагIа хенна а химически биологически синтез продукташ хьайбай боахаме юкъехьарга а декхараш. Укх 1964 шерe а 56 эзар тонн гаргга карбамид кхоачаргья хьайбаш леладерашка. Цунах деттача доахаций юаьльча хIара килограммо 10 килограмм шура тIатохийт.

ДIахо оратора дуьц Т. Д. Лысенко методах доахкага шурий хьоанал лакхъяйтара проблема вай мехка иштта кийчачашъеш латт.

ВАСХНИЛ-а президента дуьц лаьтташка хий декхара гIулакх дегIадоаладечарен юртбоахама производствана комплексни механизаци ечарен Iилманхой а конструкторий а декхараш.

Iилмай учреждененша, йоах докладчика, 28 феврале партийни, советски, юртбоахама органий кулгалдеча болхлой совещене аьча, новкъоста Н. С. Хрущева доклада тIа уханаей хьалхлена бе беза шоай болх.

Сессе докладаш йир СССР Iилмай Академе генетика института «Горки ленинские» яхача экспериментальни база директора Ф. З. Каланстратова, Ерригсоюзни удобренеш агропочвоведенеш Iилма-тохкама института профессора П. Г. Найдина, Ерригсоюзни удобренеш агропочвоведенеш Iилма-тохкама института (ВИУА) лабораторе кулгалхочо юртбоахама Iилмай доктора Н. П. Карпински, юрта боахама экономика института директора профессора К. П. Оболенски, ВИУА оасарна къовсам доаттабеча лабораторе заведующе юртбоахама Iилмай кандидата Г. А. Чесалина, Ерригсоюзни дIайийна хIамаш лорaеча института директора, ВАСХНИЛ-а член-корреспондента И. М. Полякова.

(ТАСС).

СИЙЛЕН ЦIИ ЯККХАРА

Семилетка яхлагIча шера план 25-ча декабре кхоачашъяра социалистически декхараш тIа а йийца кердача шера къахьегаш ба Грозненски химически комбината нов. Брука кулгалдеча № 17-18 йолча цеха технологаш. КПСС ЦК декабрьски Пленума сийна цехашта юкъе яьржача яхье хьалхара моттиг яккхарах январь бетта комбината карара кара тела ЦIе байракх елар царна. Уж къахьегама темпаш лохъяйзар цеха коллективо февраль бетта а, 106 процент кхоачашйир товарни продукци арахецара план, 9 процент тIаргта лакхйир къахьегама овсарле, дикка чухнахьа даьккхар продукцега дIадодар, электроэнерги, пар, хий кхийола реагенташ кхоярца российски миллиардий чотах дахьар итташ бIаьш сомаш. Цудухьа цу цеха коллективага йисай карара кара тела ЦIе байракх февраль бетта а. Семилетка ялх шу чакхдаллалца из дIа ца кеца а лерхI цо.

Уж къахьегама толамаш дахара бахьанаш дувца аьлча цеха партийни организаце секретара нов. Зайцева аьлар, — укх шера коммунистически къахьегама цех яха цIи яккхара оарцагIваьннав тхох хIаравар. Цу гIулакха шерра социалистически яхь а йоржаьй цеха сменаша. ХIанзлахьа а из сий дола цIи тиллийта вIештIехьдаьнаад «В» сменан механически бригадан коллективаЙ. Цар хьожхамах пайда а эцаш балхаш ду цехерча кхыча сменаша, бригадаша.

Институте, техникуме, сайрийкарча школашка деша бахIаш дукха ба цехе, цIаьта дукхьал политически а балха говзал лакхъяра а кружокашка, семинарски группашка, хьалха латтача опыта школашка тха коллективаро дешаш ва 120 саг. Укхаза цар дувц къахьгама лакхара толамаш дахара бахьанаш, оборудовани дикагIа доал делга, цо ремонт йоацаш болх дукхагIа белга, продукцега дIадодар чухнахьа миштa дарёда.

Завода парткомо а иштта цеха партийни организаце а царна хьеха пропагандисталла чIоагIбаьб балха йоккха опыт йола коммунисташ: «А» смене — Кузменко Николай Николаевич, «Б» смене — Манушенков Павел Николаевич, «В» смене — Ворон Владимир Ильич, кхыбараш. Производстве 20—25 шера болх бу царех хIараце, лаккхара образованеш а. Цудухьа, теорийи практикей вIаши дика ювза, шоай балха опыт лерттIа дIаювца вIаштIехьдоал цар.

КПСС ЦК Пленумий решенеш дегаш уразттадаьча цеха коллективо март бетта фиоли ацетони даккхара план 103 процент, альфаметилыстироли изопропилбинзоли арахецара план 105 процент кхоачашъе лаьрхIад. Март бетта дIадахача 10 дийнахьа 1 процент тIехкхоачашдаьд уж декхараш.

Спирт доаккха шоллагIа аргIа болх бе йолаялийтарца дуваьденна шоай балха говзал къокачарна дIаIомаяра доккхий балхаш де дийзар соадха а укх шера а цеха кадрови болхлой. Балха йоккха опыт йола 20 саг дIахьожавир полиэтилен доаккха объекти спирта шоллагIа аргIех болх бе йолайолийтача. Цар когаметта хьайкцар масала, нн, Пучкоа, Судомова, Шушанашвили, кхыбараш. Цу гIулакха хьаелла дийзар цехе хьалха латтача опыта школа. Цул совгIа уж тIачIоагIбир нн. Спинкин, Пашенко, Абрамов, Турканев санна йоккха опыт йолча слесарашта. Цхьа шу а даьннадац из гIулакх дIадоладаь, хIаьта хIанз планаш тIехкхоачашъеш а дика мара продукци ара ца хецаш а ба уж къона болхлой.

Укх шера коммунистически къахьегама цIи тиллийтара хьинаре къахьегаш ба цеха рационализатораш а. Керда шу доладелча денз боккхача маьхера 9 рационализаторски предложени еннай цар. ХIаьта укх гаргарча хана балха юкъеяхьа кийчъяьй эзараш сомаш цеха чота тIа Iодилла тардолийтаргдола массехк предложени.

Кхы цхьаькха а укх шера кхоачаше дезаш доккха декхар хьалхашка латт цеха коллективана. Лакхара дикал йола ацетон арахецача схемана реконструкци е лаьрхIад укхаза. Лоацача хана чакхдаха деза уж балхаш. Цу гIулакха повкъостала лаьрхIа монтажни балхаш де хьожаваьв цехера 20 саг. Иштта ремонташ е езаш цехера цхьайола оборудованеш а я. Дика дIаболабаьб цар из болх.

Сурта тIа: вакуумни насоса ремонт ещ боахк технологаш (аьрдехьара аьттехьарвар) слесарь Обухов Валентин Фомич, шоллагIвар Наточка Иван Ильич — механически бригада слесарь.

М. ТУМГАЕВ.

И. Плиева сурт.

МЕХКДАЬТТЕИ ГАЗИ ДУКХАГIА

КПСС ЦК декабрьски Пленума решенеша дог уразттадаь хьинаре къахьегаш я «Октябрьнефта» НПУ телемеханизировании промысла коллектив. Январи февралибетта план ханал дукха хьалха кхоачаш а еш планех лаьрхIачул совгIа бIаьш тоннаш мехкдаьттен эзараш кубометраш гази яьккхай промысла болхлоша. Уж къахьегама толамаш даха торо хилар берригача болхлоша творчески дика къахьегарах. Скважиний фонда резерваех бизза пайда эцар духьа дукха геолого-технически мероприятеш чакхъяьхай цига. Укх шера хьалхарча шин бетта балха юкъейихьача 40 совгIча геолого - технически мероприяте, торо хилийтай промысла дукхача скважинаша доаккха мехкдаьтта алсамдаккха. Масала, № 28-18 йолча скважиге деннен буси доаккха мехкдаьтта цхьа тонн дукхагIа да, из зал совдаьннад деннен буси доаккха мехкдаьтта № 18-8 йолча скважине. Ди тIехьа совлуал из №№ 49-14, 45-25, 50-14 йолча скважинашка.

Ше-ше дикагIа къахьега гIерташ я промысла хIара бригада. Царна юкъе я къахьегама дика толамаш дахарах белгалъяьнна мастера коммуниста Лукьянов Ивана кулгалду коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаю бригада. Февраль бетта план 105,8 процент кхоачаш а еш, планал совгIа дукха мехкдаьтта даьккхад цу бригадо.

Скважинашта ремонт сихен дикен ярга хьежжа дукхагIа хул хьадаьккха мехкдаьтта. Лаьттан кIал скважинашта ремонт яра яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхачарех ца1 я Синюхаев Григоре кулгалду коммунистически къахьегама цIи лелаю бригада. Январь бетта план 120,1 процента хIаьта февраль бетта план 134,8 процента кхоачашъяьй цо. Квартальни план ханал хьалха кхоачашъяра шоай къахьегама темпаш лакхъеш къахьегаш ба бригада болхлой. Цул дукха тIехьа ца юсаш дика болх беш я Дроздов Валентина кулгалду бригада, иштта кхыяраш. Промысла сменийн бригадай болхлошта юкъе дика къахьегарца белгалбаьнна ба операторaш нн. Бровченко, Юсупов, Хандиев, Маяцев, Блинков, иштта кхыбараш. Царех хIаране смена норма 125—130 процент кхоачашъю. Уж дог тийша ба хьалхашка латта декхараш толамца кхоачашдергхилдарах.

Г. ЛУКЬЯНОВ,

«Октябрьнефта» НПУ воккхагIа вола инженер.

ДИКАГIА ПАЙДА ЭЦА

Грозненски мехкдаьтта чакхдоаккха завод Грознерча мехкдаьтта чакхдоахача заводашта юкъе эгтара къамагIчарех я. Дентара денга совбувл завода низ, алсамъювл хьайоаккха парафини кокси. Цунга хьежжа завода дукхагIа эш Iы, электроэнерги, хий. Масала, завода ший балхашка дIайохийташ йола электроэнерги укх тIеххьарча 10 шера 2,5-зза алсамъяьнний. Цудухьа Iы, электроэнерги, хий, доагор кходар, мамогга дикагIа цар кхомбар хьалхашка латтача декхарех ца1 да, хIана аьлча цунга хьежжа лоху арахецача продукцега дIабода мах.

Укх тIеххьарча хана цу хьакъехьара массехк мероприяте балха юкъейихьай заводе, цар торо хилийтай дукха электроэнерги, Iы кхое. Электроэнерги кхояра керттердар автоматика производствана юкъейхьар да. Тха заводе вIаштIехьдаьккхад автоматически лампаш хьалсатен дIайоаен, цо торо хилийтай электроэнерге 110 эзар киловатт-сахьат кходе.

Новкъосташа Ю. М. Найденова, В. М. Карапетьянца, А. Нефедова предложенех центробежни насосашка баьсса болх ца байтара автоматика балха юкъейихьай. Цу предложене пайчахьалкхенна шера 180 эзар киловатт-сахьат кходу. Тха заводе дукха балхаш даьд насосашкара хий дIалахарга хьежжа юха из чуахийтара автоматизаци еш, компрессорни станцена автоматизаци еш. Цо шера кхою электроэнергн 60 эзар киловатт-сахьат да.

Iы кIезигагIа йоаяра а массехк мероприяти кийчъяьй. Цу даькъе № 6 йолча цехе нн. В. М. Попова, А. Б. Мельникова предложенеех мехкдаьтта хьалувнача йIовхал хургйолаш реконструкци яьй. Цу предложене шера кхояйта Iы 3600 тонн я. № 1 йолча цеха болхлоша нн. А. В. Тананянца, А. Б. Белячкова № 11, 22 установкашка цкъа пайда ийцача Iанарах цIаьккха а пайда эцарг-болаш предложени кийчъярах шера кхою Iы 2633 тонн я.

Тха заводе парови насосашта метта электрически провод йолча центробежни насосашка болх а байташ электроэнерги кIезигагIа йоаяра чотах арахецача продукцета дIабода мах тоъал лохбаьб. Уж тайпа хувцамаш даьд укх тIеххьарча хена № 3, 7, 8, 9, иштта кхыйолча установкашка. Цу гIулакхо торо хилийтар дIадахача шера 745 эзар киловатт-сахьат электроэнерги, 38894 тонн Iы, 1626 тонн доагор кходе.

Электроэнергех, хих, Iанарах дикагIа пайда эцара дукха мероприятеш я укх шера кийчъеш. Укх шера балха юкъеяхьа лаьрхIача кердача мероприятеша вIаштIехьдоалийтаргда 5 бIаь эзар киловатт-сахьат электроэнерги, 15 эзар тонн Iы, 5 бIаь тонн доагор кходе. Цу даькъе хIанз дика къахьегаш я тха коллектив.

С. ОЛЬХОВОЙ,

Грозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача завода керттера энергетик.

«Красный молот» яхача заводе хьинаре къахьегарца белгалъяьна я нов. Пишанский Владимир кефта вола цхьовлагIча цеха коллектив. Укх шера дIадахача шин бетта валови продукци арахецара план тIехкхоачаш а яь российски 30 миллиардий чотах 7920 сом ехча Iоадаьд цо. Мамогга чIоагIа къовсам лоаттабу цар укх семилетка ялхлагIча шера тIайша декхараш ханал хьалха кхоачашдара.

Дика къахьег Дубасов Александра формовщикий бригадо. Февраль бетта план 140 процент кхоачашйир цо. Цу тIехь доккха хьинар гойтар формовщикаша Кузнецов Виктора, Беляков Анатоле, иштта кхычар.

Массаза лакха хул слесарий бригада план кхоачашъяра процент. Царка юкъе ба Тягунин Юрий, Чернов Василий, кхыбараш.

Д. АМАРОВ.

Сурта тIа: бригадир Тягунини сварщик Чернови балха тIа.

И. Плиева сурт.

АВТОМАТИЗАЦИ — КЕРТТЕРА НИКЪ

Шерагара шерага дукхагIа тархам тIабохийт вай республика мехкдаьтта чакхдоаккхачен химически промышленноста предприятешка автоматизаци яра. Халкъа боахама цу даькъе шерра юкъекхухь автоматически регулировани яра керда схемаш, технологически процессай дикал-вол къоастаярен тIахьожамен приборaш.

Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача завода оборотни хий лоаттаду насоски йизза автоматизаци яь я. Ши шу совгIа ха я цо, ремонтни ревизегара дIаийкхача, гIулакх деш нах а боацаш болх бу. Цу шин шера цкъа аза ри а хиннац цига, а система технически телха моттиг а нийсъеннац.

Заводе еш йолча автоматизаце боарам лакхбара къаьстта лоардIам болаш болх бир завода католизаторий фабрика производствени процессашта автоматизаци ещ. ВНИИК-а Грозненски филиала Iилма болхлоша оттаьча методах завода катализаторий фабрикана могадир сферически алюмо-селикатни катализатор яккхара процесс тIаьдача операцей программни хьажара вариантах делаелга.

Алюмо-селикатни катализатор яккхара процесс чIоагIа хала болх ба, цудухьа цуна автоматизаци е нийса аьнкадар филиала Iилма болхлоша. ХьалхагIа, автоматизаци ялехьа, тIаьдача операцей блоке сменах 80-зза задвижкаш - хьаястен дIахьовлеи езар операторий. Цо дIацилга йоацаш халача хьала тIа оттадора процесс чакхйоаккхилга, вешта аьлча катализатор яккхара болх физически хала хинна ца Iеш, маркка1 кегабеча хана дукха гIалаташ дувларех брак боалаш хулар катализатор. ХIаьта из производстве ли йиш йоаца хIама да. Задвижкашта тIайола 4—6 дюйма хула пневмопривод йир филиала Iилма болхлоша. Цу тIа гIолла хьайир катализатор яккхара процессага хьажара вариант.

Цул тIехьагIа цхьа ха яьлча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача завода балхашта автоматизаци е болабелар Iилма болхлой. Технологически процессаш телха а царна автоматизаци е а болабелар Iилмахой. Католизатора циркуляце системата автоматически хьажара схема юкъейоалайир Новогрозненски заводе. Iилмахоша шоашта хьалхашка оттадаь декхар кхоачашдир, установки беча балха режимага хьежжа хIара установка шера 27—31 эзар сом завода кходергдола оптимальни схема хьа а яь, производствана юкъейхьар.

Производствана юкъекхухьача процессашка автоматически хьажара схемаш дика хьаллоац заводa КИП цехо. Балхашта автоматизаци яра гIулакх дукха дезаденнача КИП цеха болхлоша хьаллоац Iилма - тохкама институтий сотрудникаша пхоашта тIадена Iилма кердадар.

Заводе я автоматизаце средствaш юкъейоалаяра группа. Цунна юкъе вода инженер, техник, слесарь вола 15 саг. Цу группана кулгалдеш ва инженер Л. А. Серветник. Автоматизаци лакхъяра тIадерзадаь дола дукха керлаяраш даьд цу группо. Уж хIамаш дар бахьан долаш къахьегама овсарле а лакхъе йиш хиннай.

Дукхьал цхьан Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача заводе яь Iеш яц производствени процессашта еш йола автоматизаци. Регулироване керда системаш, продукце дикал - вол къоастаеш йола прибораш — анализатораш юкъейоалаю Грозненски крекинг-заводе, Грозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача заводе, Грозненски маслозаводе, Грозненски химически заводе, «Грознефтехимзаводы» яхача объединене, кхыча заводашка. Хими дегIая йиш яц къахьегама овсарлен боарам лоха а латташ, цудухьа мамогга дукхагIа юкъейоалае еза автоматизаци. Грозненски химически комбината цехашка нийсвелча дог гIоздоал. БIаьш йола контрольно-измерительни прибораш, регулятораш, сигнальни лампилгаш я болх беш, кердача шера берашта оттаяьча корсаме ярaш санна тайп-тайпара бос а болаш, цар дувц технологически процесс мишта чакхйоал. Царех дукхагIа ярaш регулироване чоллханерча системашца ювзаенна я.

Iилма - тохкама институтий Грознерча филиалел совгIа, «Грознефтехимзаводы» яхача объединене предприятешта автоматизаци яра юкъе хьинаре декъа лоац мехка йоккхача Iилма-тохкама организацеши, масала, мехкдаьтта промышленноста Ерригеоюзни Iилма-тохкама институто, «Гипрокаучук» яхача Московски проектни институто, Москвен, Ленинграда, Томска, Дзержинска, мехка кхыча городий лаьрххIа йолча конструкторски бюроша.

Грозненски химически комбината № 32 йолча цеха спирта гидротаци яра процесс лелаергйолча электронно - счетнорешающи машино болх мишта бергба хьожаш латт хIанз. ВIалла дага ца хиннача тайпара дика дIайолаеннай юхь. Лоацача хана корайоагIа электронни машина процесс лелаяра эша оптимальни режим. Цо чIоагIа кходу хий, Iи, бедал. ВIубенна ала йиш я хIанз КъилбаседаКавказа эгтара йоккхагIчарех йолча предприятех я Грозненски химически комбинате 1964 шера болх беш хургйола электронно-счетнорешающи машин, аьнна. Iилма - тохкамеи проектни институтий, республика мехкдаьтта чакхдоахачен химически промышленности балхе планашка хьежача тешаме оалалу мехкдаьтта химе предприятей процессашта йизза комплексни механизаци яь чакхъергья. Цо торо лургья къахьегама овсарле чIоагIгIа лакхъе. ХIаьта В. И. Ленина, аьнначa тайпара керда общественни строй котъялара, тIаккха хIанз толамца вай мехка коммунизма материально-технически база хьанра керттера йола фактор я къахьегама овсарле лакхъяр.

Г. ЗАСОРИН,

«Грознефтехимзаводы» яхача объединене керттера инженер.

КОММУНИСТИЧЕСКИ КЪАХЬЕГАМА УДАРНИК

Грозненски газ дIа-юха екъача станце плотника Бештановский Петра коммунистически къахьегама ударник яха цIи елча денз из цIи яккхара хьинарк низи кхо ца деш болх бе волавелар слесарь Больмератов Алексей. Ше пенсионер воллашехьа цIагIа ца Iеш плотникалла, маляралла, штукатуралла болх беш цо из цIи яккхарах нов. Бештановский чIоагIа ираз долаш хетар цуна.

Из цIи йоаккхаргья аз аьна, чIоагIо а яь болх бе волавелар Больмератов Алексей Цкъа, Георгиевски районни управленера хоам хилар Баксан яхача хи тIа гIолла газопровод йиллар чIоагIа кхераме да аьнна. Дукха ха ялалехьа Исаев Хьамзата кулгалду ремонтникий бригада яхар цига. Ден а буc а болх беш яр цига трактораш, бульдозераш, кранаш. Шийгара доагIа дахьа дизза дIахьош болх беш вар нов. Больмератов. Слесара болх барал совгIа белаца а болх бора цо. Хьалхашка лаьтта декхар дизза кхоачаш а даь юха цIабаьхкача, дешара тIехьа ца висар духьа Грозненски политехнически техникуме юха деша вахар нов Больмератов. Цхьаькка хIамах бIувкъожош вац из оал цох новкъосташа. Мелла-хало цуна тIакхачарах, ер хала да соне аьнна из юха тIерта моттиг корайоагIаргьяц. Шийна хьалхашка латта декхар кхоачашдаьза даргдоацилга кхетаде деза, — йовз цун дего.

Дукха ха йоацаш редуцирующи клапанашта утеплителаш хьае езаш хилар Алексея мачулла сихагIа хьаяь кийчйир уж. Уж санна дикадараш дукхаза дийннад цуна карагI. Дукхаза Сийлен грамоташ еннай цуна, къахьегама книжка тIа дIа а яздеш иштта дукхаза баркал а аьннад цуна. Ер кхо шу дала доал цун сурт сийлен доска тIа доалла. Иштта чакха цо къахьегарах профсоюза цеховой комитето лаьрхIар нов. Больмератова коммунистически къахьегама ударника сийлен цIи яла. Цеха болхлой юкъара собрани а яь массава раьза а волаш коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи елар цуна. Цу цIера сий лакха лоаттаду цо. Дийша йисте а аьнна диплом хьаийцад. Станце болхлошта юкъе эгтара хьалха латтачарех ца1 ва из. ШIаххо йодача хана кхы а дикагIа къахьега лерхI Алексея.

И. СОФРОНОВ,

оператор.

РЕСПУБЛИКА Министрий Совете

ХЬАЛХА ЛАТТА ЮРТИЙ СОВЕТАШ

1963 шера тIеххьарча ялх бетта республика юртий Советаше лелаьча социалистически яхьа итогаш яьй. Хьалхара моттиг а хьалхара ахча премии а хьожаьй Орджоникидзевски станични Совета (председатель нов. Тюрикова, секретарь — нов. Харланова). Цу Совета йитай хьалхагIа цо яьккха хинна карара-кара тела Нохч.-ГIалгIай АССР Министрий Совета ЦIе байракх.

Сенца белгалъяьннай Орджоникидзевски станични къахьегамхой депутатий Совет?

Цо боккха болх чакхбаьккхаб «Победа» яхачен ЦIеча Эскара цIерахчеи юртбоахама артелий колхозхой 1963 шера производствени планаш толаме кхоачашъяра оарцагIбоахаш. Депутатийн общественни самодеятельни организацейи новкъосталца станични Совето Iалашдаьд бахача наха паччахьалкхенга хьайбай продукташ — дулх, фуаш, тха, шура йоккхара оттаяь хинна шера задани ханал хьалха кхоачашъелга.

Совето йоккха терко яь социально-культурни мероприятей. Шоай ханнахьа ремонт яь, йоагIача хIамашна Iалашъяь, Iен замалахье болх бара бокъонца кийчъяь яр школаш, дарбани культурно-сердалонни учреждёнеш.

1963 шера Совето дикка балхаш даьд станица тоеш: улицашка гIоллен хошкеи дIаегIай сомийи вештен 12.000 га, 1.600 квадратни метр тротуараш яхкаьй. 300 метр водопровод йиллай, Iам тIа хин станци хьалъяьй, Шолжа берда йист чIоагIъяьй. Цу цхьан шера кхы тIа а радиофикаци яь 100 а электрификаци яь 200 а цIа дар колхозхойн гIулакхерча наькеи.

ШоллагIа моттиг а шоллагIча ахчан премии а хьожаьй Гунински юрта Совета, хIаьта кхоалагIа моттиг а кхоалагIа ахчан премии а Наурски района Мекенски станични Советаи Шаьла района Автуринской юрта Советан хьожаьй. Цу тайпара белгалдаьккхад Шелковской станични, Мало-Варандински, Кень-Юртовски, Наьсарен-Вокзале, Кхатарой-Юрт яхача юрта къахьегамхой депутатий Советаша дика болх баь хилар.

Министрий Совето чIоагIъяьй облсовпрофаца цхьана оттаяь республика юртий Советаша 1964 шера лелаергйолча социалистически яхьа условеш.

ХЬАЛХА ЛАТТАЧА ОПЫТА ЮРТА БОАХАМА ШКОЛАШ

Министрий Совет хьежай хьайбаш лелалечен кхаш лелалечен хьалха латтача опыта школаша 1963 шера бьлча балха хьакъехьарча дешаги. Юртбоахама продукташ яхарен кийчъярен министерствай, дуккхача производствени управленейи боахамийи кулгалхой бехкаха из болх во вIаштIехьбаьккха хиниб. Планах вIашагIйолла лаьрхIа хиннача хьалха латтача опыта шийтта школах болх беш йиъ школе мара хиннац. хIаьта цига дешаш 840 саг хила везача метте, 300 саг мара хиннавац. Хьалха латтача боахамий опыт хIара колхозен совхозен балха практикана дукхагIа юкъекхехьар духьа Министрий Совето укх шера республике вIашагIйолла лаьрхIад хьалха латтача опыта массехк школа, цу даькъе доаккхарий культураш лелаяран шера цхьан лаьттан тIара ши хьувкъем кхебаран (кулгалхо — «Красноармейский» совхоза комплексни тракторно-полеводчески бригада бригадир нов. Кагерманов); механизированни кхесапе златийна лаьрхIа кьажкIаш кхеара (кулгалхо — «Джалка» яхача совхоза бригадир нов. Джамалаев); бьоца дварий лакха хьувкъенаш кхедара (кулгалхо — «Ассиновский» хьалха латта юртий Советаш совхоза керттера агроном нов. Дрозд); хаш дехкача лаьтташка гурахьа дуьча кIин лакха хьувкъамаш кхедара (кулгалхо — Сунженски производствени управлене «Победа» яхача колхоза керттера агроном нов. Тимошенко); Iовхарий дукхагIа кхедарaи тха дукхагIа даккхаран (кулгалхо — «Шелковский» совхоза воккхагIа вола жа Iу нов. Эсмухамбетов); дукха цхьана а йолаш чуоттаве хьакхарч кхабара (кулгалхо — Грозненски опорно-хьокхача совхоза свинарь нов. Шарупов).

Министрий Совето юртбоахама продукташ яхарен кийчъярен министерство, производствени колхозно-совхозни управленеш, колхозий правленеш, совхозий директораш декхарийла баьб шоай ханнахьа хьалха латтача опыта школашка курсанташ ухийтилга Iалашде, дешаш бараштa хилийза дартдоаца производствени чуIеча цIеной-опытовойи хьалаш хилийта.

КЪАХЬЕГАМХОШТА ЦIАГIА ЭША ГIУЛАКХАШ ДАРА ЙОЛА КЕРДА ПОРЯДОК

ДIахо советски органий болх тоабар а бахача нахацара цар бувзам чIоагIбар а духьа, къахьегамхошта социальни цIагIа эшен гIулакхаш делга тоадар духьа Министрий Совето тIайийцаб гражданашта аттагIа хургйолча хана уж тIабута сахьташ оттаде, гражданаш тIабитаран бахача наха хьалхадаьха дешаш къоастадаран министерствай, ведомствай, городий, районий, юртий къахьегамхой депутатий Советий исполкомий кулгалхой гаьнарча нах бахача пункташка ахара гIулакх шерагIа доаржаде дакъа лоацаш цу юрташка бахаш бола депутаташи активисташи а болаш дешаш къоастадар духьа гаьнарча нах бахача пункташка дIа а ухаш городий, районий, юртий къахьегамхой депутатий Советий исполкомий заседанеш яра гIулакх леладе министерстваши ведомстваши, городий, районий, юртий къахьегамхой депутатий Советий исполкомаш декхарийла еш боле соцам.

Бахача наха эшаш дола гIулакхаш деш йолча предприятештеи учреждёнештеи могадаьд салоIачен цIейла хьалхарчен деношка, шоатта дийнахьа болх белга, хIаьта проката ательена — оршотдийнахьа а. Цхьан сменах болх беш йола предприятеши учреждёнеша хьайийла хила еза хIаран кхаь дийнахьа 8 сахьатагара 16 сахьатага кхаччалцеи вокх кхаь дийнахьа — 12 сахьатагара 20 сахьатага кхаччалцеи. Нагахьа санна районе цхьан тайпара бытовой гIулакхаш деш массехк предприятии учреждения яле, цу предприятееи учреждёнееи цхьан даькъата болх байта беза 8 сахьат даьлча дена 16 сахьат даллалцеи вокхарга — 12 сахьат даьлча дена 20 сахьат даллалцеи.

Цаi-ах — шин сменах болх беш йола предприятеш хьайийла хила еза 7—8 сахьат даьлча дена 21—22 сахьат даллалца.

Министрий Совето министерствай, ведомствай, городий, районий, юртий къахьегамхой депутатий Советий исполкомий, колхозно-совхозни производствени управленей, промышленни предприятей, совхозий, колхозий кулгалхой декхарийла баьб къахьегамхой производстверча балхаш тIара а боахаш еш йола массови мероприятеш (совешанеш, собранеш, семинараш, слеташ, цу тайпара кхыяраш мамогга кIезигае а шийна тIадиллара гIулакха хьалхара хIара кулгалхочуи персональни бехктохкам дIахо лакхбергбола гIулакхаш чакхдеш а.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

РЕСПУБЛИКЕРЧА УНАХЦIЕНО ЛОРАЯРА БОЛХЛОШТА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРА ХЬАКЪЕХЬА

Халкъа унахцIено лораяра даькъе дика хIамаш карагIдувларах Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лаккхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота луйла:

Баталова Хатирет Зайнулловнайна — город Грозне 8-ча горбольница санитаркайна.

Болдырева Клавдия Васильевнайна — Ведана районни больница акушеркана.

Дахкильгов Деудхана Тимура — «Старогрознефть» НПУ № 1 йолча медсанчаста цехови лора.

Дешбаева Iусмана Тамерийна — Грозненски района «Чечан-Ойла» яхача юртарча участкови больница медицински сестрайна.

Ибрагимова Iалаудина Зинайдайна — Ножай-Юрта района Саьсанерча больница фельдшера.

Исаева Зои Александровнайна — республикански медицински училища директора.

Кациев Iаьлий Махьмада — Шаьла района Курчалойрча № 1 йолча больница керттерча лора.

Котиева Забайрий Лейлайна — Наьсарен районни больница акушеркана.

Котиев Дауда Мурада — Наьсарен туберкулезни больница керттерча лора.

Кимаев Ахьмада Авалу — Урус-Мартана района ГIойтIарча участкови больница керттерча лора.

Мхеидзе Николай Георгиевича — Наурски района № 1 йолча Надтеречни больница керттерча лора.

Осиньянц Нина Арсентьевнайна — республикански больница онкологически отделене ординатора.

Прокопенко Нелла Дмитриевнайна — бераш деча Центральни цIен акушера-гинеколога.

Сайханов Абой Султана — город Грозне 8-ча городской больница терапевтически отделене заведующена.

Сорокина Серафима Ивановнайна — цIий тоачача республикански станце гематологически лаборатора заведующена.

Ушакова Ирина Александровнайна — город Грозне 4-ча городской больница участкови лора-терапевта.

Шарторойская Анна Александровнайна — бераш деча Центральни цIен ординатора.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель **И. АЛМАЗОВ.**

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь **Н. СЫЩИКОВ.**

г. Грозный,
1964 шера 5 март.

ДУКХА БЕРАШ ДОЛЧА НОАНОШТА «НАНА ТУРПАЛ» ЯХА СИЙ ДОЛА ЦIИ ЯЛАР

1964 шера 10 марта арадаьннача СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Указаца Нохч-ГIалгIай АССР-е гIолла «Нана-турпал» яхача орденаш СССР Лаккхехьарча Совета Президиуме грамоташеи цхьана «Нана-турпал» яха сий дола цIи еннай итт а кхы совгIа а бераш даьнеи хьалкхедаьчен ноаношта:

1. **Анаева Махьмада ПаетIамата** — город Грозне Старопромысловски районе яхача цIен-наннa.
2. **Албасова Бекисата** — Ножай-Юрта района Саьсана яхача цIен-наннa.
3. **Анoсова Маржета** — Ножай-Юрта района ДаьттагIо яхача цIен-наннa.
4. **Девальбекова Паладайна** — Урус-Мартана района Валарга тIа яхача цIен-наннa.
5. **Зайнудинова Яхита** — Ножай-Юрта района Гордали яхача юртарча цIен-наннa.
6. **Магомадова Зинандайне** — Ножай-Юрта района Горгали яхача юртарча цIен-наннa.
7. **Нагаева Асмайне** — Ножай-Юрта района ГалайтIе яхача юртарча цIен-наннa.
8. **Тагирова Балишкара** — Ножай-Юрта района БилтIе яхача юртарча цIен-наннa.

(ТАСС).

СУНЖЕНЦИЙ КЕРДА ДЕКХАРАШ

Укх деношка Сунженски производствени управлене коммунистически къахьегама ударникийн юрта бахаме хьалха латтарийн совещани хилар районин культура цӀагӀа. Цу совещане доклад бир Сунженски парткома секретара нов. Варлашкина.

Ший доклада тӀи цо белгалдьаккхар юрта бахама интенсификаци яра декхараш кхочашдеча коммунистически къахьегама тӀехьарча болама лоархӀам боккха хилар. Из болам шерра баржаш латт вай районе, алар доладичино.

ДӀадахача шера дена коммунистически къахьегама сий дола цӀи яккхара къовсам лоаттабу Ассински консерви завода коллективо. Массехк шу хьалха цу завода коллектива кхоачашьяцар производствени план, телхайора къахьегама дисциплина, лечкъораш а найслора. Бакъда, бригадана тӀехьа бригада, цехана тӀехьа цехо болабеш сийлен цӀи яккхара къовсам дӀаболабир цар. ВӀалла цо хилча саина дӀадаьлар хьалха жиина кхоачамбоацараш. ХӀанзлехьа сомий электроцехашта коммунистически къахьегама коллективаш яха сийлен цӀи еннай. Цул совгӀа 150 саг ва заводе коммунистически къахьегама ударникаш болаш.

Дукха ха йоаццаш коммунистически къахьегама цӀи яккхар дукхи къовсаме яьннай, боах дӀадо нов. Варлашкина, «Победа» цӀерахча колхоза коллектив а. Ерригача управлене из сийлен цӀи яккхара къовсам лоаттабеш 32 коллектив, 2480 саг ва. Царех колхозашкеи совхозеи я 1444 саг юкъевоагӀаш бола 20 коллектив.

Дукха ба коммунистически къахьегама ударника цӀи яккхара яхье баьнна хьалха латтараш а. Царех «Путь к коммунизму» яхача колхоза звеньевод нов. Я. Н. Тимошенко, Ленина цӀерахча колхоза эггара хьалхарчарна яхье баьнна вайнахьа кхалнах доярхаш Дэпзиева Тамара, Машаева Хозу, Минтаева ӀаӀишет.

Цхьабакъда, коммунистически къахьегама цӀи яккхара яхье боали мегаргболаш кхы в дукха хьалха латтараш фермай, бригадай, бӀарчача боахамий коллективаш и управлене. ХӀьта боахамий кулгалхошеи цар партийни организацешеи йоагӀа терко ца ярах юстара латт уж цу сий долча болама. Масалана хьаьца мегаргйолаш и Ассински совхоз. ГӀулакх лерттӀа леладеш боккха пайда луш боахам ба из. Сийлен цӀи яккха яхье боалара дерригa хьалаш да цу боахаме. Ишттa моттигаш дукха я, царга кӀеппхаитта хьажа декхарийла я парткомe, боахама партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш, аьлар нов. Варлашкина шийн къамаьл чакхдоалаш.

Цул тӀехьагӀа прениех къамаьл дир «Победа» колхоза председатела нов. Емельянова. Тха колхозе хӀанзалца коммунистически къахьегама цӀи йоаккхаш хинараш дӀамига коллективаш яр. Уж я нов. Клочина керте латте оалхазарий группа, Котельникова Анастасис кулгалду хьакхий-товарии ферма коллектив, кхиараш. Из цӀи яккхара шоллагӀча шера къовсам лоаттабу номер 1 йолча шурий-товарии ферма коллективо, цхьоалагӀча тракторно-полеводчески бригада. Цу тайпара коллективаш дентара денга дукхагӀа хулаш йоагӀаф колхозе. Цудухьа тхоай торонашка а хьежа ерригача колхозин-собрание оаха чӀоагӀдир из сийлен цӀи яккхара тӀехьа шерра къовсам дӀаболабе. Оаха дӀадоладь дика гӀулакх сихагӀа кхоачашхилийтара боккха лоархӀам болаш я КПСС ЦК декабрьски февральски Пленумий материалаш.

Трибуна тӀа ва «Шева Эскара» цӀерахча колхоза воккхагӀа вола жа Ӏу нов. Григорьян. Массехк шу да со коммунистически къахьегама ударник яха цӀи яккхара яхье ваьнна, йоах цо. Цу хана дена къахьегама толамаш совдоахаш а воагӀа. ДӀадахача шера бӀаь устагӀанна тӀехьа 113 Ӏаьхар кхебир аз, хӀара устагӀанна тӀера 6,3 килограмм тха а дааьккхад, хӀаьта укх шера кхы а доккхагӀа декхараш тӀаийцад аз: бӀаь устагӀана тӀехьа 120 Ӏаьхар кхебей хӀара устагӀанна тӀера 7 килограмм тха даккхеи. Шийн къамаьл чакхдолаш нов. Григорьяна аьлар, цу сий долча болама юкъе махулла дуккагӀа сай новкъостий оазаргба аз.

Ленина цӀерахча колхоза хьажкӀаш лелаеча Гансуев ӀаьӀас лоаццa дувц дӀадахача шера шо кулгалдеча звенос дьахача тоӀамаш. Укх шера 200 гектарах хӀаране тӀара 67 центнер йолаш хьажкӀаш кхее лерхӀ цун звенос. Цу гӀулакхa гурахьа зэбь аьхай, шортта моттигера удобренеш ехкай, кхоачамбалла ӀалашъяйӀ минеральни удобренеш. Цо кулгалду звено укх шера коммунистически къахьегама коллектив яха цӀи яккхара яхье яьннай. Из цӀаккха дицлургдоаца дӀ сихагӀа тӀаккхачийтара низ хьинари ца кхоаеш къахьегарга ваха, аьлар юххера нов. Гансуева.

Совещание къамаьл дир ХХ-ча партсъезда цӀерахча колхоза хьажкӀаш лелаеча звенои звеньевоя Дзыгин Василе, Кирова колхоза карттерча зоотехника Семенюк Дмитре. «ЦӀе Октябрь» яхача колхоза парторганизаце секретаро Хазорин Мажида, кхы дукха бараша а. Цар массане а дийцар КПСС ЦК Пленумий материалаша хьаьар айдаьча къахьегамхоша укх шерарча бӀаьстан балхашта къахьетта дика кийчо яь хилар, Коммунистически къахьегама цӀи яккхара къовсам лоаттаберий мугӀараш хьаьха сацна шерлуш латт укх тӀехьарча хана, йоах цар массане а.

Совещание дакъа лаьцараша управлене ерригача юрта боахама къахьегамхошка кхайкарал дир минеральни моттигерен удобрениех дикагӀа пайда эцарца ка болча ялтий хӀара гектара тӀара 25—27 центнер, хьажкӀаш 35 центнерал чухнахьа йоацаш, цу дакъе хиш делкача участкашкара 45—50 центнер а йолаш, хьувкъара тӀахьехам бир. Ишттa тӀахьийхар цар 10510 тонн коартолаш, 30 эзар тонн баьца дааpaш, 5 эзар тонн сомаш чуцара а. ХӀара фуражии Ӏаттагара 2000 килограмм шура яккхара, пачахьалкхенга 11 эзар тонн шурей 2400 тонн дулхи, 4,5 миллион фуъ дохкара, Из кхайкарал чӀоагӀа раьза болаш тӀайийцар совещание хиннараша.

Цу тӀехьагӀа дӀадахача шера доккхий къахьегама толамаш дахача дикагӀболча 80 къахьегамхочоа районерча семилетка дошо книжка тӀа дӀаязаь хилараx дола дипломаш делар нов. Варлашкина.

З. ГЕЛИСХАНОВ.

СУНЖЕНСКИ РАЙОНА КОММУНИСТИЧЕСКИ КЪАХЬЕГАМА ТӀЕХЬАРЧА БОЛАМЕ ДАКЪА ЛОАЦАРИЙ СЛЕТЕРА

Толамаш доахаргда

Дукха ха я ез оалхазарий ферме болх бу. Котамаш лелара йоккха опыт Ӏоаьй аз. Ишттa дика бовз шоай болх бовзарча оалхазараш лелаераштa Олюнина Нинайна, Глодченко Еленайна. Даим вӀаши гӀо ду оаха, болх дикагӀа вӀаштӀехьбаккхара тӀагӀертта къовсам лоаттабу. Цо доккха новкъостал ду тхона. Тха вӀаштӀехьдоал тӀадилла декхар тешшаме кхоачашде.

ХӀара котамгара 180 фуъ гулде аьнна социалистически декхараш тӀайийцар аз, чӀоагӀа къовсам лоаттабир дош кхоачашдара, хӀаьта денна кердадар балха юкъеяккхийлар. Из бакъьан долаш 1963-ча шера хӀара котамгара 181 фуъ гулдар аз, котъаьлар социалистически яхье. Цу тайпара хьоклашаш дахьар Н. Олюниная, Е. Гладченкос.

Укх шера дуккагӀа фуаши дулхи даккхара эшаш доле дерриге хьалаш да тхога. Цудухьа хӀара котамгара 200 фуъ гулде аьнна декхар тӀайийцад аз. Из кхоачашдера низ хьинари кходергдац. Аз иза кхобергбац хьамсарча партеи Советски правительствеи вай хьалкъа еча йоакхонна къахьегарца жоп далара. ДикагӀа къахьегара тӀехьех аз тхоай боахамера кхайнах.

М. ЛАЗАРЕВА,
Грозненско производствени управлене «Ермоловский» совхоза дикагӀа йола оалхазараш леладер.

УДОБРЕНЕЙ МОТТИГ—КХАЙ ТӀА

Наурски производствени управленерча Ленина цӀерахча колхоза цхьоалагӀча комплексни бригада коллектива КПСС ЦК февральски Пленума решенеш кхоачашъяра хьинаре къахьегаш я.

Цу бригада керте латтача Рустамов Рустамa дика вӀаштӀехьдаьккхар органически удобренеш кхашка дӀакхухьалга. Уккхаа месячник оттаьча дийнахьа «ден» удобренеш дӀакхахьара хьакъоастаьй кхоъ трактор, цаӀ кхотоссарг. Тракторин лафеташ тӀа ширдаьна кхо тӀадотте бархӀ саг чувоагӀа звено вӀашагӀъеллай.

Хьинаре къахьег цу бригада механизатораша Волжский Владимира, Дьяков Павела, кхычар а. Кхашка хӀинзлехьа 2300 тонн удобреней дӀайихьай механизатораша. Укх деношка удобренеш дӀайоаржаеш ба полеводаш.

Цхьабакъда, цу колхоза кхыча бригадашка ишттa йоакхо яц органически удобреней. Царех я шоллагӀа комплексни бригада. Цига месячник оттаьчул тӀехьагӀа цхьаккхо тонн удобреней дӀайихьаяц кхашка. Бригадира помощника Титов Тимофея дувц, тракторaш, лафеташ тоъац, кхиметтел кхо а дац, ихаш. Из харц да. Бригадага кхоачамбалла транспорт я, шурий-товарии фермана гонахьа шортта ширдаьна кхо да. Царна эшар цу гӀулакха йоагӀа терко яр мара цхьаккха хӀама дац.

Уж сацна дола кхоачамбоацараш дӀадцхара дуккагӀа теркo е еза совхоза кулгалхоша.

Г. ЗАКРИЕВ.

Пазатд баркъаш дена промышленности производствени объединене № 1 йолча участка коллективо хьинар кходац укх шера тӀайийца социалистически декхараш хазнал хьалха кхоачашдара, къахьегама овсарле лаккъара. Шера плана 25 декабре кхоачашъе лаьркӀед участка болхлоша. Цар хаддийза йоакхо ю шоаш тегаш дола баракъаш хозагӀа хилийтара, барзкъаш хозагӀа а дикагӀа а хургдолаш йола модаш производствана юкъейоалаяра.

ХӀара болхлочо шийна тӀадилла декхар тешшаме кхоачашдар бахьан долаш январеи февралеи бетта план 152 процент кхоачашъяьй № 1 йолча участка коллективо, планал совгӀа 26 эзар сома продукци совгӀа яраийцай.

Тайпа-тайпара баракъаш ду фабрике: маӀача паьхен кхалнахен даьре, кӀада кхыча материалий кочамаш, майкаш, берий барзкъаш, кхыдараш. ДикагӀа къахьегарца белгалбаьнна укказа Тимошенко Полина, Дуелинина Айпа, Бабакиц Тамара, Кобцева Зинаида, кхыбараш а. Сменин нормаш 160 — 170 процент кхоачашъю царех хӀаране. Ишттa дика къахьег кхы дуккхачар а.

Сурта тӀа: сменин мастер П. Тимошенко хьожаш я З. Кобцевас пазата барзкъаш мишттa тег.

П. Амирова текст.
И. Папева сурт.

ДУКХАГӀА ДУЛХ

Наьсарен производствени управлене «Алханчуртский» совхоза цхьоалагӀча отделене кхоабаш 2200 бежан да. Йоккха опыт йолаш а шоай болх дукха безаш а бола нах ба царга хьожаш. ДикагӀа къахьегарах белгалваьннав воккхагӀа вола бежа Ӏу Айгунов Мустафа. 450 бежан да цо Ӏуйал деш. Семилетка цхьагӀа шу дикача къахьегама толамашца чакхдаьккхад цо. Дулха лаьрхӀа хьалкхадаь пачхьалкхенна дӀаделлад цо 120 совгӀа бежан. Денйен бийсанней 450—500 грамм дулх тӀаккхет цо кхоабача доахана.

Ишттa дика къахьегаш ба бежа Ӏуй А. Аслаханов, В. Кулушбеков, Л. Боков. 400—450 бежан да царех хӀаране кхоабаш. Пачхьалкхенга дулх дохкара квартальни план кхоачашъяь ялa йоал отделени. Хьайбашта лерттӀа хьалаш Ӏалашдар, уж дика кхабар бахьан долаш торо хиннай хьайбаш леладерий из толам баккха. Кортамукъа леладу укказа доахан, дерригача халача балхашта механизаци яь. Цу гӀулакхо торе хулийт продукци яккхарга дӀабола мах лохбе.

Юртбоахама экономика сихагӀа дегӀайоалаяра КПСС ЦК Пленумаша хьийхар кхоачашдара низ хьинари ца кходеш тӀагӀертта къахьегаш ба «Алханчуртский» совхоза цхьоалагӀча отделене болхлой. Шеко яц шоаш лерхӀар цар сийленца кхоачашдергхилараx.

М. АХРИЕВ.

ЛОАМАН КОЛХОЗАШ пайда луш хила еза

КПСС ЦК декабрьски февральски Пленумаша юрта боахама къахьегамхоашта хьалхашка оттадаьча кердача декхарашка хьежжа тха боахамаш дӀахо чӀоагӀдара Ӏалашмате боккха лоархӀам а бeш, областной партийни организаце денна дача новкъостал ца, лоаман колхозий экономика айергйолча тайпара болх вӀаштӀехьбаккха гӀерт районий партийни организаци юрта боахамера берригa къахьегамхойн.

Хьалка кӀезига низ болаш всален хиннача 15 колхозах хьаьнй рентабельни боахамаш а хиина дӀаотта йиш йолаш йола 5 йоккха колхоз. Уж вӀашагӀтохача хана административно-управленчески аппарат дукха кӀезигйир, хӀаьта цунга хьежжа из леларга дӀадохийташ хинна ахча а кходир. Аьлча кхоачам ба, алхха дӀадахача цхьан шера колхозашка хӀанз а совнагӀа лелаеча административно-управленчески аппарата штат 75 сага кӀезигъь а цунах 40 эзар гаргга къахьегама ди кходаь а хилар.

Колхозаш дика вӀаштӀехьъяьннай, белгалъяьй цар планаши декхараши, техникаца кийчъяьй уж. Тоъал тракторaш, комбайнаш, автомашинаш, кхыйола техника я колхозашка. Цу дерригача хӀамаша тхога йиш хилийтар 1963 шера юртбоахама балхаш дикагӀа вӀаштӀехьдаха, лоаманача хашашка уж чакхдаха, дӀаихача шерашкарчул дукха хьалхагӀа а дикагӀа а 1964 шера лард йолла.

ДӀадахача шерара климатически хьалаш дика аьттув боацаш хийсдена доллаше а, района колхозаша хана пайда эцаш долча шаьрача дадача лаьтташка болх дика вӀаштӀехьбаьккха дӀаийра гурахьа дув хӀа, «безостая-1» яха гурахьа дув кӀа, 2000 гектара тӀа дӀа а дийна, дикача хьала тӀа долаш Ӏенна кӀал дахар. Оаха уж толамаш даьхад болх дика вӀаштӀехьбаккхар а колхозхоша хьинар ца кходеш къахьегар а бахьан долаш.

Районе дикагӀа бола боахам Орджоникидзе цӀерах бола колхоз я. Цу колхоза коллектив дика Ӏомаенна бӀарчача шера альпийски даьгӀенашка доахан леладе а, уж дебаде а. дарегӀа дулх дуккагӀа даха а.

Цо дӀаболлабаьнна хьаллаьцаб Ленина цӀерахча колхозо. Цу колхоза коллективо хӀанзе лоаман даьгӀенашка хьалдаьд доахана ялх отар, цига кхоабаш 400 бежан а ишттa жа а да.

БӀаьстан-ахкан заманахьа тха дерригa боахамаш лоамашка хьалдолх. Цу гӀулакхо царна боккха пайда а дарегӀа хьайбай продукташ а лу.

ДӀахо йодача хана оаха лерхӀ шура луш дола доахан дулха кхаба а уж дуккагӀдараш лазара унахцӀенача лоаман даьгӀенашка дарегӀа доакъарашца кхаба а.

Районера колхозаш, шоаш вӀашагӀъеккхача хьалхарча шерашка дена кхетамца пайда эца ца хоаш хьаьнкхай пачхьалкхено дена материальни а ахчан а новкъостал. Пачхьалкхено хьахийна дукха ахча кхоачадора цу боахамашa шоай экономика йоллаш лард йоацаши кхетамца къона боахамаш леладе ца хоаши, хӀаьта цудухьа цу хана дена могаш тӀа отта ца могаш хьа а доагӀа. Цул бахьан, тхона хетачах, гӀулакх доаздаш бола кулгалхой-организатораш ца хилар да. Цу тайпара, вӀашта массехк шера кхы низа чӀоагӀ ца луш хьайоагӀа уж колхозаш, хӀаьта шоаш пачхьалкхенга ехкача шоай продукцех хьалдар мийбал хӀана доп аьнна да цар кредиташ тӀара а хапна пайдача ссудаш тӀара а бапкана процентаx тела ахча.

Из гӀулакх новкъа хинна районин партийни организаци лоаман боахамий экономика айергйола керда пайъаш лохаш яр. Цу гӀулакха парткома бюроси ерригача районин партийни организацеи лаьрхӀаз дулха жаи доахани лелаергдолаш района специализаци ерга. Уж ихетамца кхоабаш хилча тха боахамашта кастта миллион доход лургъяр цар. Цул совгӀа, оаха лаьрхӀадор сомий бешамаш, нокхарий, баьца даараш, коартолаш лелаяра гӀулакх дӀахо а дегӀадоалазе, тха районе баха 24 эзар нах цу доакъошкарча балхашта юкъеоаз дукха.

Цу гӀулакха тхона боккъонца бола хьехам а никъ а болар новкъоста Н. С. Хрущева КПСС ЦК Президиума дахьийтача записка: «ТӀехьадоцата колхозийи совхозийи экономика айергйолча цхьадолча дешай хьакъехьа». Цунга хьежжа оаха хӀанз белгалдаьд тхоай колхозий экономика чӀоагӀъергйола гӀулакхаш.

Цу дакъа цхьадола балхаш чакхдаьхаш оаха хӀанзале юрта боахама специалисташ ца чӀоагӀъяь а дӀахо чӀоагӀъеш а я колхозаш, цхьадолча дакъе тувиш ба юкъерча звенох бола колхозий кулгалхой, дукха бараш дешa ухийт. Опит дуккагӀа йола дика организатораш уттабу колхозий юкъьенцарча партийни организацешта кулгалде.

Оаха хӀаазле а, тхоашкара дераш хьалкхедара, доахах хуцара, Дагестанерен республика боахамашкарен эцара чотах тхоашкара жа кхоабе сов а даьха, 11 эзар устагӀага дӀакхоачадаьд, хӀаьта 1965 шу чакхдаладалехьа 30—40 эзар устагӀера дӀакхоачаде лерхӀ оаха уж. Цу гӀулакха эшаш бола торонаши кхоачамйоаш долаш да. Царца цхьана дебадергда оаха доахан а.

Оаха даьча лоархӀамашa хьахьокх, алхха тхай устагӀаш дулхи дохкара чотах 1965 шу чакхдолача хана йоах цар массене а. 1966 шу чакхдоалаш оаха лерхӀ лаьттара, доахантара, сомий бешамашкара, нокхарешкара йоала продукци, баьца дааpaш, кхыйола юрта боахама продукташ йохкара чотах кхы а 700 эзар сом эца. Цу дерригаеx а 1 миллион сом гаргга хул, хӀаьта цо тха боахамашта торо лургья доалла доахар цхьадолча даькъе дӀатоха а дукха хи ялалехьа рентабельни боахамаш а хинна дӀаотта а. Керттерча даькъе жаи дулха доахани леладе доладаларца цхьана эггара хьалха дӀае йолайир оаха чӀоагӀа пайданера культура — соьмарсаьх. Из культура дӀадахача шера гурахьа массехк итташ гектарашт тӀа дӀайийнай оаха. Сомий бешамашка оаха кхы тӀа а дӀабоагӀа болабаьб лоаман хьалашка чӀоагӀа дика дегӀ дахьаш а хӀара шера, погодин хьалаш мовлагӀа тайпа деле а, дукха хьувкъам луш а бола Ӏаьржа хьач. Укх шера бӀаьстан юкъе дена дуккагӀа дӀае лерхӀ оаха кабуи, хозаш, кхыдола баьца дааpaш. Яьча опыташа хьахьокх, тхона хьатӀабоагӀа пайда цу культураша кхы а совбоаккхаргхилар.

Уж балхаш тешашка чакхдоалалургда аьнна хетаьяш да тхо. Из лоархӀамера гӀулакх кхоачашдеча тхо цхьаь дац — тхона новкъостала тхо долча бахьхаб тха керда шефаш — Наурски производствени управленерча доккхийча боахамий коллективаш, масала, «Надтеречный», «Терский», совхозаш Ленина цӀерах бола, «Россия», «ЦӀе байракх» яха колхозаш.

Цхьабакъда, тхона тоъал йоккхий халонаш тӀаухетташ а оаха гӀолаташ деш а моттигаш нийслу. Масала, лоаман района жа леладаргахьа специализаци яра тӀехьа а даьннa, оаха детта доккхен кӀезигдалийтад. Уж кӀезигдалийтар бахьан долаш 1963 шера лаьча бӀаьш Ӏаьсех даьннад тхо.

Соахка кӀезига хьувкъайир оаха хьажкӀаш, коартолаш, сом. Мел эцар дергда оаха уж кхоачамбоацараш дӀадахара. Цхьабакъда, тхона доккха новкъостал эш республикански организацешкахьара, эггара хьалха юртбоахама продукташ яхарен кийчъярен министерствагахьара. Боккха хьайбай боахам нийса лелабара тхона эш шоай гӀулакхах дика кхеташ бола ветспециалисташ.

Ведана района коммунисташ берригa къахьегамхой доггийша ба шоашта хьалхашка оттадаьча декхарех шоаш лоархӀабергхилараx дукха ха йалалехьа района дерригa боахамаш рентабельни дергийлаояя.

Х. МАГАМАДОВ,
Ведана районин парткома секретарь.

Шелковски производствени управлене «Червленский» яхача колхоза шурий-товарии ферме эггара дикагӀа болхло лоархӀаш я Ӏаьсий леладер Т. В. Сенчикова. ЯлхагӀа шу да цо ферме болх бу. Цу юкъа бӀаьш Ӏаьсий кхаьбад цо. Воккха пайда баьб боахама.

Сенчикова Татьянас цуница болх беча Муталиев Яковни Исаев Султанеи кхоабаш 172 Ӏасилг да хӀанз. Ӏодича дена плх бутт баллаьца йолча хана леладу укказа Ӏаьсий, цахаддац къовсам лоаттабу уж дорстадара, цамогаш хилийтац. Шийлача хана а дийнахьа 450 грамм доаьх тӀаккхет хӀара Ӏасилга.

Сенчикова Татьянас дувц: «Оаха хаддаина къовсам лоаттабу хьалхашка латта декхараш кхоачашдара. Соахка гурахьа хьаийцача 172 Ӏасилгах цхьаккха цамогаш ца хулийташ а ца долийташ а Ӏацгара доахаргда оаха. Ишттa дика лелаiдергда оаха кхыдола Ӏаьсий аз».

Шеко яц коллективо шийн дош кхоачашдергхилараx.

Сурта тӀа: Т. А. Сенчикова Ӏасашта доакъар дуллаш йоал.

М. Ткаченко текст и сурт.

КХОАЧАШЪЯЬЙ *квартальни план*

КПСС ЦК февральски Пленумо дегаш гӀоздаьха, тӀайийца социалистически декхараш сийленна кхоачашдара низ хьинари ца кходеш къахьегаш ба Шелкан производствени управлене «Джалка» совхозера коа тӀара оалхазараш кхоабача фабрика болхлой. Доккха декхар латт фабрикана хьалхашка. Укх шера пачахьалкхенна 1350000 фуъ дӀадала лаьрхӀад цар. Ишттa итташ тоннаш дулх пачахьалкхенна дӀадала дезаш я фабрика. Из кхоачашдара хӀанззе а инкубаторера хьайю кӀоригаш, царна лерттӀа чалаш кийчду.

Февраль бетта сиий фабрике кӀоригий хьалхара парти. Цхьан беттан ех беттан кхоабаргья уж. Цул тӀехьагӀа ахкан латераша дӀайохийтаргья. ХӀаьта бийь бутт баьнначул тӀехьагӀа нана котамаши боргӀалашта дӀакъоастаь вожаш хулха дӀалургья. Июль бетта кхачалца кхы а кхо парти кӀоригаш йоагӀаргья фабрике. Ерригаш дӀалаьрхӀача шера 115—120 эзар кӀорит кхоабаргья «Джалка» яхача совхозе. Цу гӀулакхо торе хулийтаргья пачахьалкхейна дулх дӀадалара план тӀехкхойчашъя.

Укх шера январи феврали бетташка къахьегама доккхий толамаш даьхад фабрика коллективо. 315000 фуъ деннад пачахьалкхенга, 160 процент кхоачашъяьй укх шера хьалхарча квартала план.

Дика а кхоабаш, лерттӀа хьалаш вӀаштӀехьдалар бахьан долаш кхыметтел ха шолъаьча а тӀехьа дукха фуаш гулдир. Дика я царна оттаьь рацион: дийнахьа 120 грамм концентрированни доакъар ду хӀара котама. Доакъара юкъе йолл витаминеш йоакхаш йола йокъаь баьцаш, B_{12} яха витамин, мел, тук, кхыйола микроэлементаш. Дерригача доакъарах 75—80 процент ялаташ тесс котамашта, хьажкӀаш, мукх, кӀийна отходаш, кхидараш а ата а аьте вӀашагӀа а эйий, Ӏапарна кӀаьдйий тел. Цу тайпара кийчдаь доакъар пайданегӀа да. ХӀаьта доакъарах эшача боаромах тухи дрожжаш етт.

Цул совгӀа котамашта дааьа тай оаха хьа морковка, коартолаш, сахкла, ишттa иожача хьажкӀий силос.

Дика теркам тӀеболлийтаб фабрика коллективо котамаши кӀоригаши цамогаш ца хилийтара, тайп-тайпарча лазарашта дуьхьал профилактика ю къест-кесте. Уколаш ю, доакъарали низа моллаш етт.

Котамий боахам пайданегӀен продукци дарегӀен яра дика декхъа доал халача балхашта механизаци яр. Доакъар кийчделга, из дӀадуллалга, хий доттаргa, фуаш хьагулдалга, корпусаш цӀенъелга, кхыдола балхаш а механизацешца ду. Из бахьан долаш вӀаштӀехьдаьл 16 саг мара воацача вӀамигача коллектива итташ эзараш котамаши кӀоригаши кхаба, царна мел эша тӀулакх лоаттаде. 10000 котам лелаш алхха шийн саго. ТӀайийца декхараш кхоачашдара низ хьинари кходац «Джалка» совхоза коа тӀара оалхазараш лелаеча фабрика барт цхьоагӀа йолча коллективо.

П. НОВАКОВ.

ЯЛАТАШ ХЬУВКЪАДЕРГДА

Юртбоахама химизаци яра наькъаш хьийхад КПСС ЦК Пленумаша. Ялаташи баьца дааpaши хьувкъаде, кхыйола продукци дукагӀа яккха, боахамий экономика сихха дегӀайоалае йиш хургья химех кхетамца пайда эце. Из кхета а деш шоай берригa низ тӀабахийта минеральни моттигерен удобренеш кхашке йолаш ба Наурски производствени управлене «Терский» совхоза тхьи леладераш.

ТӀадала ма доладелийна а минеральни подкормка йича пайдане доландаь соахка гурахье а доладир совхозо гурахьа дийнача ялаташта минеральни удобренеш товсаш дола балхаш. Лоаццача хана чакхдаке дезаш дар уж балхаш. Цудухьа оарцагӀъаьлар укказа ерригa торонаш. ХӀара отделене болх беш яр шишша, чхоьккха тукова сеялка. ХӀаьта шерара социалистически яхь а йоаржаь тӀагӀертта къовсам лоаттабарах механизаторий вӀаштӀехьдаьлар 6—10 дийнахьа 2000 гектара тӀа дӀадийнача ялаташта минеральни подкормка е.

14000 гектара тӀа дӀаю совхозе юртбоахама культураш, цу лаьттах яхана тӀа минеральни удобренеш товса лерхӀ совхозо. ХӀапачул тӀехьагӀа дӀатесса шеш 120 тонн суперфосфати 370 тонн аммиачни селитри я укказа. Лоа дӀадоаллашехьа а 3800 гектара тӀа самолеташца дӀатоаса лаьрхӀай суперфосфати аммиачни селитри. Цул совгӀа 1500 гектар хьажкӀашта, 300 гектар баьца дааpaшта юкъе тӀадоаина оаса раш самолеташка гербицидаш а товсаш дӀадоаккхаргда. ХӀаьта дерригa а балхаш механизаццa делга вӀаштӀехьдоаккхад. ВӀашагӀъехкай хьажкӀаш, доакъара лаьрхӀа свекла, баьца дааpaш хьалкхедергдола механизированни звенош.

Доккхий социалистически декхараш тӀайийцад цар укх шера. Масала, коммуниста Сухорукова Александра кулгалдеча механизированни звено коллективо хьалкхоргья 100 гектара тӀа ялтийна лаьрхӀаи, 150 гектара тӀа силоса даьрхӀаи хьажкӀаш, 30 гектара тӀа коартолаш 20 гектара тӀа шекара свеклаи. ХӀара гектара тӀа ялтийна лаьрхӀа хьажкӀаш 45 центнер, силоса лаьрхӀа хьажкӀаш 250 центнер, коартолаш 60 центнер, шекара свекла 250 центнер яккха дош денад звено коллективо. Цу тайпара декхараш тӀайийцад кхыча звенош а.

Юртбоахама культураш дикагӀа хьувкъаяра хӀара центнер ихох бизза пайда эц совхоза отделенеша. ХӀара гектара тӀа 20—25 тонн а кхоачийташ дуллаш латт аз. ХӀаьта хӀанзале а 11000 тонн совгӀа кхо дийлад кхашка. 9—10 агрегат я денна кхо дӀакхухьаш, сменах 13—14 тонн кхо дӀаьлу хӀара агрегато. Хьинаре къахьегарах белгалваьннав укказа тракторист Климов Михаил, 1200 тонн совгӀа кхо дӀайихьа цо отделене кхашка. Цул дукха тӀехьабисац Вахматов Николай, Молотов Василий, Ермаков Николай, кхыбараш.

Кхаш, кхьахкара, культураш хьувкъаяра чӀоагӀа доаркхӀаме да белхлошта агрохими хар. Агрохими декхар Ӏомадара вӀашагӀъелла кружок я совхоза хӀара отделене, 204 саг ва цу кружокашка дешаш. Минеральни удобренеш кхашка дӀа мишта товс, царех фу пайда боал, ялатех латача сацоалкача хӀаманца къовсам мишта лоаттабу, гербицидашца оасар дӀа мишта доаких, культураста хула лазарш дӀадала етташ йоале моллеш мишта кийчъю, ишттa дукха кхыдараш а хайнад агрохими Ӏомадераша. КӀоарга чулоацам болаш дика лекцеш еш гулбоашарашта совхоза керттерча агронома С. Ф. Иванова, кхоалагӀча отделене агронома Г. С. Маркова, кхычар.

Шеко яц юртбоахама культураш хьувкъаяра «Терский» совхоза белхлоша тӀайийна доккхий декхараш сийленца кхоачашдергхилараx, хӀаьа аьча, чӀоагӀа да цар дош.

Ам. ИЛИЕВ.

МАССАЗА А КЪОНА Я ПОЭТА ОАЗ

Укх тIехьарча шерашка хьекхеллача гIалгIай говзаме литература фондаца вIамиго дик поэтически книжка да. Цу книжкай автор ва вай республикерча литература дешараштa вовзаш вола Хашагульгов Махье Махьмад.

Кхоана Нохч-ГIалгIай литературни общественносто деаду поэт вакь кховаткъа шу дизар а цо литературанен общественен болх бу ткъаь итт шу далар а.

ГIалгIай писатель Хашагульгов Махье Махьмад ваьв Экажкъонгий-Юрта 1904 шера март бетта 15-ча дийнахьа.

Революци ялалехьа писатела дай хале и миска а баьхаб. Колхозаш вIашагIехкеча шерашка писатела дай эгара хьалхарча колхозе бахар. Хургвола писатель дешa тIехьагIо мара волавеннавац. 1924 шера Совпартшкола йистеяьккхай Хашагульгове, хIаьта 1934 шера Ростовски Коммунистически университет яьккхай. 1929 шера Коммунистически парте дIайийцав из.

Комвуз йистеяьккхача цига дешa багIараштa хьеха витав Хашагульгов.

ТIеьагIо комсомольски балхатIа, радиокомитета председатель, Грозненски парте Горкома а Нохч-ГIалгIай обкома а секретарь хиннав Хашагульгов, КПСС ЦК парте Лакхехьарча школе Москве деша ваьгIав. Киргизе Ошски учительски институте директор а, цига марксизма-ленинизма кафедра заведующи а хиннав. ГIалгIай юкхьанцарча школенна долча букварa автор ва Хашагульгов.

КъилбаседаКавказа коммунистически университета студент волча хана язде волавеннав Хашагульгов, цига университета газета тIа йоазаш хиннай цо ший стихаш. ТIехьагIо ГIалгIай Автономни областа «Сердало» газета тIа кепа етта волавеннав из. Иштта, 1937 шера араьялар цун стихаш: «Ши воша», «Лермонтов». Цу хана деиз венав из гIалгIай литературана юкъе а.

Даьй-мехка Сийлахь - боккха тIом лаьттача шерашка кхы а дуккагIа язде заьнкаь Хашагульгов. Цу хана дошлой дивизе комиссар волаш язъяй цо стихотворенеш «Хаппашийга», «Волата пен», «Моаршал шуга», «Зовза ма хила» кхараш а иштта кхыйола стихаш а, Советски Союза Турпалхочух Нурадилов Ханпашех йола художественни очерк а.

1957—1960 шш. говзаме йоазош кхы а дуккагIа язду Хашагульгова. Цу шерашка арайоал цун поэзе произведенеш — «Ленинах дола дагтара дувцар» яха поэма, «Коммунизма керда садкъа», «ОктабрагIа», «Ши воша» «Партех дола илли», «Къьга кхоане», «Сона хов де дезар», «Къу Мовсар», «Ибе ког» яха а кхыйола а стихаш.

Цу хана хоагIо болх бу писатела художественни проза язъеш а, цо язду дувцараш художественни очеркаш: «Оалхазарах кхераденна оалхазар сага тIадоа-

гIа» (дувцар), «Бригадир», «Саг къахьегамо ховпу», «Турпалхоштe юкъе турпалхо», «Яндиев ЗаIма», кхыдараш.

Хашагульгова поэзецара цертара тема я Ленин, парти, Октябрьски революци, ГIалгIай мехка хинна граждански тIом, Даьй мехка тIорми дуп турпалхойи, халкъий интернациональни вошал, коммунизма толамаш. Советски общество правсра нахар хьалдара новкъарле ёш дола ширдаьнича, къьнеча Iаьдалах йиса самалаш.

«Ленинах дола дагтара дувцар» яха поэма, язъяьй поэта 1960 шера. Цу тIа цо дувц Ленина даь сийлахь - доккхий гIулакхаш, уж хуап цо революце тIемий довдъошхо хиннача, къьнара. яха ханаш дагайоагIача къоаночун цIерех. Поэма дIайолалу Ленинга кхайкаш «Ва тха баьчча, сий дола воккха Ленин! Вера хана деиз цIаккха хье ца кховеш никъ дийхаб Iа сага ирзата бода, моастагIашца къийсад Iа, хоарцо ашаль, къахьегарий сий даьккхад Iа» йоах къоаночо.

Яха къиза ха дагайох къоаночоа. Тишача кетарташ тIа, дахчан гударг гIовгe йолаш наб кхетар адамашта», йоах къоаночо. — ДукъадахьчаадамашадIавевккхар пачхахьа», «цIокъа лом санна, къьна лар Iокхесса, гIайттар адамаш», «лоам чу баьхкача ноxчашен гIалгIашен йакха биэза садаьккхар». ДIахо бувц Къилбаседа Кавказе Кирови Орджоникидзен парте а латташ, царца Асланбеки ГIапури а волаш халкъаша лелабь партизаний тIом. Поэма тIа поэта баьччан васкеташ кховчашдеча парте гIулакхаш, советски халкъо лоаттабаьча Даьймехка тIемах, машаречa вахарах.

Хашагульгова ерригача поэзех оптимизма хьинар доал, цо бакъду парте кхайкарал, из теш цун васкетех, цо дог тийша гIа боах парте новкъа ший халкъаца цхьана. «Даьхе» яхача стихотворене тIа социалистически Даьй-мохк хестабу поэто: «Даьхе» яха дош айса оалача хана дукха еза иналаьеста оаз сайна хоаш санна хеталу сона», — йоах цо.

Иштта айеннача уйлане, гIоаваьнна хестаду поэта къамашта юкъера доттагIал, шерра гIа боахаш коммунизме хьош бола никъ, вайна дукьале ец мел долчунца къовсам лоаттабу.

Къулба доацаш хема лелац,
Заман къулба да Компарти.
Сердал йоацаш гаьне хоалац,
Дунен сердал я Компарти.
йоах поэта.

Хашагульгова поэзе башхал йоал из боврам боацаш парте гIулакхах тешаш цунна мутIахьен хиларах.

Ший поэтически уйлеши дага довхламаш хьадувцара даиман керда формаш лех Хашагульгова, цудухьа цун стихаш язъера кеп а вргаш я. Цу хьакъехьа цхьабола тоъал толем баьинаб поэта.

Хашагульгова поэтически говзал тIехь - тIехьагIа лакхлуш а низе хулаш а латтилга ховрга «Заман къулбен» «Сийрда Iуйрен» яхача поэтически сборникаш тIара произведенеш йийшача. Уж я поэмаш: «Са Нохч-ГIалгIайче», «Заман къулба», «Программа мутIараш дешаш», «ХьажкIах дола илли», кхыраш, къьстта «Сийрда Iуйре» яха стихашца язъя драма.

Хашагульгова арадаьккхад «Дувцарий сборник». Цу тIа я «Вирса денош» яха повесть, хьалхарча даькъагара. Цул тIехьагIа доагIо «Оалхазарах кхераденна оалхазар сага тIадоагIа» яха дувцари массехк очерки. «Турпалхошта юкъе турпалхо» (революционерах Ахриев ГIапурах йола очерк), «Ший халкъа сий дола воI», «Ханпаша Нурадилов», социалистически кхашка болх беча советски къахьегамхоех йола очеркаш.

Дувцара мотт цхьалха, етта кхетабеш я Хашагульгова проза.

Поэта Хашагульгов Махьмада 60 шу даьнад, хIаьта цун говзаме йоазош къона да, цун йоазой говзал хIара шерра-шера дегIаух, лакхлу. Вай теш писатела Хашагульгова хIанзчул тIехьагIа гIалгIай литературана ионагIо пайда бергхиларах.

Б. ЗЯЗИКОВ.

М. Хашагульгов.

ЛЕНИН ДАИМ ДИЙНА ВА

Баьчча — Ленин вайна ву,
Масса хана дийна волаш,
Дуне мел дах кхаре
йолча
Ленинизмах ший
са доаллаш.
Баьчча — Ленин вайна ву,
Масса хана дийна волаш,
Къахьегарий догаш дика,
Цун хьехамаш дахаш
болаш.
Баьчча — Ленин вайна ву.

Цун дош даим дийна
долаш,
Малхо лепо дуне санна,
Ший хьехамо сердал телаш.
Тахан Ленин дийна ва,
Цун лердоацча васкетехо
Дерриг мугIраш язда
йолча
Парте Программа тIа.
Тахан Ленин дийна ва
Массанеща оагIув болаш,
Даим лаьтта хьалъеш йолча
Коммунизма дог ше болаш.

ЛОР'А ХЬЕХАМАШ

БIАРГИЙ СА ЛОРАДЕ

Сага бIаргий са лорадар вай заманарча медицина доккха декхар да. Сага дегIа унахцIено лорарна тIадерзадь деча дарбаш профилактически гIулакхашта юкъе боккха лоархIам барех паI да ший каннахьа а доагIIача бесса аийса а бIаргаснеш лeлaдар. Цудухьа ший бIаргий синах шек ваьлча, сагo лорага а вaха, шийна дарба дийта дезa, доагIаш дола бIаргаснеш яайта деза.

Цхьабакъда, цхьаболча наха новкъа хет бIаргаснеш, уж декхача бIаргий са чехкагIа талх яха уйла и цар. Ше вIалла воалаш бIаргаснеш леладе мегаргдац, йоах цар. ХIаьта цхьабараша йоах, бIаргаснеша сага юхь-сибат нийрча доаих. Уж уйлаш харцахьа а зене а я.

БIаргаснеш деза сага гаьнара е гаргара мара хIама ца гуча кхаьчача, астигматизм хилча, бIаргаш бIагIара дала доладелча.

Телха бIарга са тоаду, нийсду оптически кизгаша. Гаргтара е гаьнара мара хIама ца гуча бIаргий са хIама ца эшаш юхаметтаоттаду ниьса хержача бIаргаснеша.

ХIама дика ца гуча хана из бIаргадов гIерташ беча низах лораду цар бIаргаш. БIаргаша салоIаш мо хIама хул бIаргаснеша деча новкъостал, вешта аьлча бIаргашта хьалхара бIаргаснеш болх а беш, бIаргаша салоI.

Лораша - Iилмахоша яхачох, бIаргаснеша къаьстта дика тоаду юххера мара хIама ца гуш долча бIаргий са. БIаргаснеш масса хана лeлaде деза. Цхьаболча наха шоашта эшача хана мара (кино, театре бахача) дIа а ца дохкаш лаладу уж. Из харцахьа да. Юххера мара хIама ца гуча бIаргий са тIаккха тоалургдац. Из къаьстта доагIа берех. Бакъда - цхьаболча даьша-ноаноша кхетадац из. «Агара е лалалахь бIаргаснеш леладе доладеннача берах фу хургда, цар-м дисар а доадарг ма дий цун бIаргий са» оал цар. Доккха айп да ду морча даьша-ноаноша шоай бераш дер. БIаргий са дика доацашехь, бIаргаснеш а ца лелалеш доккха хул бер, тIаккха шийна дагадох цунна бIаргаснеш эшилга. ТIаккха халагIа да дарба де.

Вер бIаргаш бIагIара долаш хул цкъаза. Из доккха айп да. Цо сага юхь нийча йовкх, бIаргий са толхаду. Цунна дарба ду лора бIаргаснеш а яйяй.

БIаргаснеша бIаргаш кIаьд ца долийташ лораду бIаьхка бола беча хана.

БIаргаснеи оправаш хова хила еза, цо сага юхь-сибат а хова лоаттаду. ХIана хова хьаю уж оправаш. Шийна еззаш йола оправа харжа йиш я.

БIаргаснеша зе дергда, чалахьа санна уж бIаргашта эшараш деце. ХIаьта из нийслу лоро алерах а доалаш, сагo шийна кетачох бIаргаснеш ийцача. Цудухьа бIаргаснеш эца деза лора еннача рецептах.

БIаргаснеш сага бIаргий са лорадара боккха лоархIам болаш да.

И. ЯНДИЕВ,
лор.

ТУРПАЛЕ КЪАХЬЕГАРАХ

Грозненски журналистaшa яздь «Хьа мехкарий, Нохч-ГIалгIайче» яха очеркай сборник араийцад республикански книжни издательство. Колхозий совхозий кхашка, фермашка, заводашка, мехкадьтта довкхача къона тIехье кхеъча, наьха унахцIено лораеча хьинаре къахьегча дикача кхалнaх язъь очеркаш я сборника тIа. Деша хьалхе язъьй КПСС Нохч-ГIалгIай обкома секретарa нов. В. Г. Габисова.

РСФСР Лакхехьарча Совета депутатах, «Красный молот» яхача завода шлифовальщинах Сапиновa Екатеринах В. Корнилова язъаьча очеркаца дIадолалу журналисташа яздь сборник.

Нохчий кхалсагах — Грозненски локомотивни депо машиниста гIовча бола беш йолча Даноева Марема дувц Далашева. Халонех бIу ца къожабеш, къахьегам дукха безаш йолча нохчий кхалсага сурт хьатойт очерка автора.

Хьанна йовзац «Малгобекнефта» НПУ Ленина ордец лелаеча цхьолатIча промысла заведующи нов. Паук. ХIара шерра-шера планал совгIа бIаьш тоннаш «Iаьржа дошув» доаккх нов. Паук керте латтача коллективо. Мехкадьттахой хала бола дика хьагойташ, кулгалхочун образ безаме йоаш очерка автора нов. Ершова.

Сборника тIа я Назрани производственни управление «Назрановский» совхоза Аьлти-Юртарча шурий ферма доаркаа — Мальсагова Лемках журналиста А. Макиева язъяь очерк. Семилетка юлагIча шера хIара кхоабача Iаттагара 2454 килограмм шура яьккхай Лемкас. Из толам бенкха цун мишта вIашгIехьдаьнад гойт очерка тIа.

Сборник дешарий тераш тIаоаргба Грозненски анетонови завода установка начальника Кондакова Лидая юкаш В. Лаврииенно, майра летчик Насуханова Лиле юкаш Я. Бергера язъяьча а кхыйолча а очеркаша.

Iалымате дика совгIат да книжкаш дешараштa журналисташа даьр. «Хьа мехкарий, Нохч-ГIалгIайче» яха сборник коммунизм хьалъеча хьинара дакъа лоацарех яздь книжка да.

М. МУСИЕВ.

Шахматаш

Шахматех лоаваш РСФСР-е хьалхара моттиг яккхар дукъа тиъаь дийнахьа лаьттар къовсам. Шахматех лоазилга дезаш барех дукха нах гулбеннабар Къилбаседа-ХIорий столице город Орджоникидзе. Хьалхарен шоллагIеи моттигаш яьхар Лебедев Георгии (Дагестан) Агринский Владимирен (Ставропольски край). Яккха йиш йолча пхийттанех 11,5 очко яьккхар цар. КхоалагIа моттиг лаьцар Грозняха Слепов Владимира, 10,5 очко а йоаккхаш. ХIаьта йиълагIа моттиг кхаьчар Новогрудский Николайта. Цо яьккхар 9,5 очко. Котвальна уж вийт саг 10-ча апреле деза 24 апрела кхаьчалца город Махачкале кургйолча Российски Федерацe полуфинале дакъа лоацаш хургa.

В. АГРИНСКИЙ.

Ленинграда толашагIа долча театрашка, культура Дворецашка халхараш деш ва вай мехкахо РСФСР заслуженни артисти Нохч-ГIалгIай АССР халкъа артисти вола Эсамбаев Махьмуд.

ИСКУССТВЕРА КЕРДА ХIАМА

ЧIoагIа ка йовлаш чакхдувл цун халхараш, ленинградций боккха безам ба Эсамбаева халхарашка хьажа. Из Ленинграде дIакхачалехьа дукха ха хьалха цун еррига 70 концерта дола билеташ дехкадар.

Массехк шу хьалха из цига хиннача хана балетни искусство дика йовзаш лоархIаш болча ленинградцашa дика мах баьбар Кавказа лоамарочун халхарий. ХIанз кхы а чIoагIагIа лоархI цар артиста халхараш.

Горьке цIерах йола 2,5 эзар сага лаьрхIа культура Дворец тIанг аьнна нахах хьалйиза я, халхарешка хьажа безам бола нах Iалаьмате дукха хиниеб. ХIара хореографически миниатюра ди тенча санна тIоараш детташ, «браво» яхаш цIогIарч хьекхаш тIаьш наха. Концерт йистадаьннчул тIехьагIа артистах цIаьхха а цIаьхха а бIарг тоха безам болча зрителашa дуккхаза хьадастийтар тIазза сценара кхоллар. Халхарех цецбаьннача цар ура а латташ ловцаш хоахар Эсамбаевна. Доккха дег чура баркал аьлар халхархочо ше иштта чIoагIа лоархIаш тIанийцача ленинградцашта.

Вай мехкахо Ленинграде мишта дика лоархI ховргда театре ца вахача а—из Iеш волча Октябрьская яхача гостиница номере. Хье зизаш кхеллча аранжерее кхаьчача санна хетаргIа хьона наха Махьмуда тийна цу квартире латтача зизех.

Артиста цIаьхха а дишлургдац Советски Союзе эгара къаьнагIа йолча А. Вагановай цIерахча хореографически училища студентанцев преподавателашцеи вIашагIкхийтта хилар. Деррига дуненна довзаш дола советски балета седъкарчий Г. Уланова, Н. Дудинская, В. Чабукиани, кхыбараш арахийца училище я из.

Цу сарахьа хургбола балета мастераш доеха са соцадаь чIoагIа ладувгIаш бар халхарий поэтега. Ше массаза а дувцаш санна, ладувгIа дог доагIаш, безаме дийцар Эсамбаева ше дунен халкъий халхараш мишта Iомаду, концертни бригадаца доазол дехьа вахa ше го баьккхарех. Сайре йистейовлаш артиста дIаьхкар ший халхарий фрагменташ, Шуберта «БIаргаш дайна сагIадехар» яхача музыка тIа даьккха керда халхар дар.

Ленинграда еррига артисташ Эсамбаев Махьмуда говзалах хьоташ ба аьлча харцхургдац. Кавказера вена хьаша тIаьццаш нах вIашагIкхеташ хиннача еррига моттигех эгара а йицлургйоаш сайре, хетаргахьа, искусствий болхлой творчески сайре яр. Искусствий дворецe гулбеннабар турпала городо доккхал деш бола, советски искусства доккхал шоаш дола нах. Советски Союза халкъа артисташа Н. Дудинская, К. Сергеева, Анимова. Ленински преме лауреаташа Товстоногова, Толубеева, кхычар чIoагIа хеставора вай мехкахо, дика халхархо, дика саг ва яхаш, дувцар цIенча дег чура.

Iалама чу сога тIoв санна, искусстве ший тайпара я Эсамбаева талант, из ший тайпара вIама да балета юкъа, — яхаш дувцар цIи хеваче наха.

40 концерт дича а зрителий дегаш деттаделийт артисто. Телевидене гIолла а гу ленинградцашта цун халхараш.

31 марте кхаччалца кургьа Ленинградера Эсамбаева гастролеш.

Р. НАШХОЕВ.

Тюменски ТЭЦ-е хазал шу хьалха йоллаьлийтай турбогенератор. Йоккхача Урала энергетически гIоазара юкъейхийтай ТЭЦ.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа): кердача генераторa управлене пульто бола мишта бу хьежаш болх мастер Погодин Юрий, дежурни Чуклина Зоя, инженер Рубинчик Иосиф.

И. Сапиккова сурт.

ТАСС фотохроника.

«Гипрогрознефта» спартакиада

Гипрогрознефтен госхимпроекти нах тайпарча спорта воркIагIа йола спартакиада йистеьлар. Хьалхара моттиги карара карателе ирзи яьккхар монтажни отдела начальника Е. Евсеева. шоллагIа моттиг — тIаьхьожамен автоматикаи отдела начальника Г. Каваииде, кийтаьчa проектай начальника Б. Погонийлова.

Валейболахи баскетболахи лоааш кхалнаха юкъе чемпионкай цIераш яьхар Нохч-ГIалгIайчен дикагIа йола баскетболистка Аванесян Соня керте латтача командаша. хIаьта маIача наха юкъа баскетболах—тIаьхьожамен автоматикаи отдела командан валейболах — изыкъий планировочни отдела командаш. Мастерала кандидат В. Слепов еррига нартешка котваьлар.

Истола тIарча теннисах довзаш чемпиона цIи яьккхар монтажни отдела команда. Массайолча партешка котваьлар къона инженер Ю. Кудряшев.

Топ ийса кхоссарах монтажний командаи, шашках лоазаш механически отдела командаи, шахматех лоазаш тIаьхьожамен автоматикаи отдела команда котъяьлар.

Безаме чакхъяьлар спартакиада. Физкультура совете спартакиада итогех лаьца апрель бетта спортивни сайре а лаьрхIад.

В. ЛАЙСКОВ.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

А. И. МИКОЯН ГДР-е ХИЛАР

БЕРЛИН, 11 март. (ТАСС). ГДР Министрий Совета председателя Отто Гротеволь 70 шу дизарца дувзаденнеча гIулакхе укхаза вола КПСС ЦК Президиума член, СССР Министрий Совета Председателя хьалхара заместитель А. И. Микоян тахан делкъал тIехьагIа городе гIолла лела вахар. Из хьежар Карл Маркс-аллее хьалъеш латтача кердача гIишлошка, цо къамаьлаш дир цунга дог тIара моаршал хетташ хиннача берлинцашца.

Цул тIехьагIа ГДР пограничникаш болча хьоашалгIа вахa хилар А. И. Микоян.

Сий долча посетителий книжка тIа укх тайпара йоазув дир А. И. Микояна: «Малхбузен Берлинацара ГДР доазув — Германски Демократически Республикенен кхьача социалистически мехкаштен дукъаларча тийшача балхах лоравалара бIоагIа.

Дог тIара моаршал лу аз социалистически мехкий содружества малхбузехьарча доазонашка мешара сий дола вахта хьош болча, милитаристашек реваншисташен Малхбузен Берлина территоре тIара хадданзa лелаеча провокацеех шоай республика машар тешаме лорабеш болча ГДР халкъа эскаре тIема гIулакхаш тIа берашка.

Деза доттагIий! ДIахо а аьттув балба шун Германски Демократически Республика — Германе историе чухь эгара хьалхарча болилойи ахархойи пачхаьлкхен доловаш лорадера шоай гIулакх дIадахьа!».

Цул тIехьагIа Фридрихштрассерча контрольнопропускной пункте а Иерусалимерштрассерa доазон участке а хилар А. И. Микоян.

А. И. Микоян лелача хана цунна улувбаьина бахабар СЕПГ ЦК Политбюро член, Берлина СЕПГ окружной кулгалдара хьалхара секретарь П. Фернери ГДР Министрий Совета председатела заместитель А. Абуш.

* * *

БЕРЛИН, 12 март. (ТАСС). Тахан Берлински подшипникий заводе хилар КПСС ЦК Президиума член, СССР Министрий Совета Председатела хьалхара заместитель А. И. Микоян.

Везача советски хьаьшега дег тIара моаршал хаттар завода болхлоша.

Предприятеа хьежа баьнначул тIехьагIа завода директора К. Винклера, А. И. Микояна, СЕПГ ЦК Политбюро члена П. Фернера къамаьлаш а деш митинг хилар заводской клубе.

Немецкий советски халкъашта юкъерча доааргдоацача доттагIалеи демонстраци а хиина дIаьттар митинг.

24-ие КОМИТЕТЕ

НЬЮ - ЙОРК, 11 март. (ТАСС). Массане цхьатарра а чIoагIа а критика йир селхан Англе Къулбехьен Родезе лелаеча политикана «ше доал деча цу английски колонера» къал дувцаш йолча 24-ие Комитете.

Комбоджа вакала Венсайхсонна аьлар, Къулбехьен Родезе этта гIулакхаш дунен халкъашта юкъерча машаран кхерамаленнен кхераме да, хIаьта Комитето ше решени еча хана теркалде деза Кхерамален Совет гулъя ца Iеш, ООН-а Генеральни Ассамблея къаьстта сесси а гулъяяь ерг ца хилар. Керда конституци оттадара сихха конференци гулъе а массане юкъарча хоржамий бокъон ларда тIа хоржамаш де а деза.

Сире делегата Салах Эд-Дин Таразя хетачох, «шоц лоIане хилар» дIакхайкаде безам болаш йолча Филла расистски правительства дог урувттадер английски правительства позици я.

Нацистски зуламхо дIавалар

НЬЮ - ЙОРК, 11 март. (ТАСС). Дукха ха йоацаш Буэнос-Айресера лаьца нацистски тIема зуламхо Герхард Боне Малхбузен Германега дIавала лаьрхIад Аргентина правительства, хоам бу ЮПИ агентства.

Герхард Боне бехке ва 15 эзар саг вувча дакъа лоацаш хиларах. Фашистски Германе хьалхара дакъа лоацаш хиннав из бераши гитлеровски концентрационни лагерашка лийца баьхкараши а болаш дуккха нах боабеча зуламерча акцена юкъе. Из операци чакхйоаккхача хана нацистски палачаша айна дIаваьккхав 100 эзар сомгIа саг.

ДIАВАККХА ТРЕТНЕР!

БЕРЛИН, 11 март. (ТАСС). Германе коммунистически парте Центральни Комитето Эрхарда правительствагара хьалийхад хIанзарча бундесвера командующи инарала Третнера дIакхача хана лелалаь зуламера нацистски гIулакхаш тоянилга а цу гIулакхо тIара гоп чехка из дIавоаккхаьга а. АДН агентства беча хоамах, КПГ ЦК из дIавехар «Дейчер фрей хейтсендер 904» яхача радиостанцо дIахьийна дукха ха йоацаш Берлине хиннача пресс-конференцe Третнера дIавахачо хана лeлaдаь зуламере гIулакхаш документашка гIолла гучадаьла хиларца дувзаденна.

Уж гIулакхаш гучадахара хьаькехьа Боне дIавалио кхы а Iана ца хьоахален Iеш хилар баьхаш долаш КПГ ЦК СДПГ фракцега хабар дахьийтад бундестаге правительствагара деха доагIар хьадеэ аьнна. КПГ ЦК цу тайпара боинсен бундестага еррига фракценка предложени лу малхбузенгерманска общественноста дукхал лехалаш юкъе а болаш из гIулакх тохкаргдола комиссе вIашагIйоала аьнна.

КХОХКАМ БОЛЧЧА ЛАТТ

СТАМБУЛ, 11 март. (ТАСС). Турецки кепа йоазоно деча хоамаша дувц, Кипрах лаьца яь кхерамален Совета решени йоллашехьа а, ООН-а низаш гIайрен тIа кхачале хьалхагIа НАТО герзашцара низаш Кипре Республика чурча гIулакхашта юкъе гIортаргдола наькъаши средстваши лохаш латт, яхаш.

Ший заседане турецки правительства решени яьй, язду «Джумхурият» яхача газето. «Кипре сатем оттабелга тIадилла дола английски бIунаш нна ца кхоачаш хиладра английски правительства уйла тIаерзае а хIана эттача гIулакхий хьакъехьа американски правительствага хоам бе а, аьнна. Из ца а дир цу дийнахьа а эргI-эргIа Англен США-и послаш тIанийцача кхыча мехкашцарча гIулакхий министра Эркина. «Правительства членаш, — язду «Миллиет» яхача газето, — цхьан уйлан тIа баьхаб, хIанзалца яьча соглашенеех Турце йолча еррига юридически бокъонех «сихха» пайда эцаза баргбац» аьнна. Туризман информацен министра Гекоша заявлени йолайо газета. Цо аьнад: Хьаштдолча мехкоша, ВIашагIа хийттача Къамий Организаце низаш гIайрен тIа хьакхачалехьа, сихха шоай гIулакх дарга хьежаш да вай».

Правительства заседани хиннача тIехьагIа премьер - министра заместитела Сатырa «Акшам» яхача газета корреспондентага аьлар: «Нагахьа санна гIайрен тIара совытеш яхи юкасоператор болаш еце, Кипре латте вай бIунаш юкъе гIорте тарлу».

ПАРИЖ, 11 март. (ТАСС). Франс Пресс яхача агентства корреспондента Анкарера беча хоамах, хIана а бокъонца бакъхиина долаш долча хьахояча хабарешка хьежача. Искендеруне латтача турецки тIема-форда флотацара 21 кема форде тIа а дьаьна малагIча оагIорахьа дахад ца ховш да.

ЛадувгIа

РАДИО: 6.30 — юрта бахаме болхлошта передача (нохчий меттала); 7.10 — «Комсомольское племя» газета обзор; 8.15 — эрсий программа; 8.20 — «Сердало» газета обзор; 8.30 — концерт; 8.45 — Пионераштех школьникаштен передача (нохчий меттала); 15.50 — «Эттача мыжка тьажж» яха дувцар (гIалгIай меттала); 16.10 — музыкальни училища хьекархой концерт; 16.30 — керда ховмаш (гIалгIай меттала); 16.45 — «Библиотека химика гIонча я» — беседа (эрсий меттала); 17.00 — эшараш; 17.15 —«Доазал яла — хьалхе ледело баракъаш тегараш» яха промышленноста болхлошта йола передача (эрсий меттала); 17.30 — керда ховмаш (эрсий меттала); 17.45 — катархошта йола передача (нохчий меттала); 18.15 — керда ховмаш (нохчий меттала); 18.33 — Коммунистически къахьегама ударникий зовнех дола концерт.

УКВ: 9.00 — концерт; 9.20 — «Волшебника ученик» яхача спектакле монтаж; 10.15 — Пианино концерт; 11.25 — «Миша» яха дувцар; 11.45 — Зива «Дивертисмен»; 19.00 — «Сайре дика хила» яха концерт; 20.15 — нохчгIалгIай эшараш; 20.55 — «Голубая рапсодия» яхача спектакле радиокомпозиции; 22.40 — эрсийска эстрадни музыка.

Хьажа

ТЕЛЕВИДЕНИ: 18.25 — Телевизионни кердадараш (эрсий меттала); 18.40 — Доазол арахьарча гIуланкий хьакъехьа комментатора къамаьл; 18.55 — «Таь тIера ревю» яха Чехословацки техникий театра концерт; 20.25 — берашта лаьрхIа мультфильм. 21.15 — передачий программа (15-ча марта); 21.20 — «Украина ерошка» яха телевизионни спектакль.

Город Грозне, Заводской района 1-гIа подгорни хутора, № 65 йолча цIенойка, валаш волча гражданина Копуров Антон Андреевича суде дехкад цига вахаш йола ший сесаг Копурова Матрена Андреевна ше йитарах доли доц.

Дош дувцаргда Заводской района халкъа суде.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Цiена фронтовой урам, 15, Телефонаш: редакторa ваь — 2-07-01; бокктохана секретарь — 2-45-69; партийни вахараш, промышленносте, юртбахамашта болийа отделаш — 2-95-73.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15, Телефоны: зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-69; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного и писем—2-95-73.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революци проспект.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции.

СФ02053. Заказ № 1822.